

Nederlands Symfonie Orkest

HET orkest van het oosten

Foto: Stefan Heijndael

JAARVERSLAG 2012

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Het Bestuursverslag	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Toekomstverwachting	6
1.3 Raad van Toezicht en Bestuur	6
1.4 Personeel en organisatie	7
1.5 Marketing en communicatie	9
1.6 Sponsoring	10
2. Het activiteitenverslag	12
2.1 Repertoire algemeen	12
2.2 Repertoire specifiek	12
2.3 Bijzondere projecten	13
2.4 Dirigenten en solisten	15
2.5 Podia	16
2.6 Ensembles	17
2.7 Samenwerking	18
2.8 Educatie	20
2.9 Stichting Vrienden van het Nederlands Symfonieorkest	22
3 Jaarrekening	24
3.1 Balans 2012	24
3.2 Functionele exploitatierekening 2012	25
3.3 Algemene toelichting	26
3.4 Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieresultaat	28
3.5 Toelichting op de balans 2012	29
3.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	36
3.7 Toelichting op de functionele exploitatierekening 2012	37
4. Overige gegevens	43
4.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	43
5. Prestatieoverzicht	46
6. Model samenstelling Raad van Toezicht en Bestuur per 31-12-2012	47
7. Samenstelling diverse organen en musici per 31-12-2012	48
Bijlage 1: Recencies	50

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag en jaarrekening over het jaar 2012 van het Nederlands Symfonieorkest. Een jaar waarin het Nederlands Symfonieorkest zich klaar maakte voor een nieuwe kunstenplanperiode. Minder subsidie en meer mogelijkheden voor ondernemerschap. De tijden van Bach, Beethoven en Brahms herleven. Immers zij waren ook 'cultureel ondernemers', die bij de gratie van opdrachtgevers hun muziek componeerden. Het stond de artistieke kwaliteit en creativiteit geenszins in de weg. In tegendeel zelfs. Zo kijkt het orkest naar haar toekomst. Wat dat in 2012 betekende treft u in dit verslag aan.

Ik wens u daarbij veel leesplezier toe.

Harm G. Mannak
Algemeen directeur
Bestuurder

1. HET BESTUURSVERSLAG

1.1 Inleiding

Het verslagjaar 2012 is de opmaat geweest naar een nieuwe kunstenplan periode van 4 jaar (2013 – 2016). Bij de start werd de inschatting gemaakt dat het een complex jaar zou worden en dat is ook uitgekomen. De culturele sector in brede zin herschikte zich, bestaande patronen werden doorbroken en nieuwe verbanden werden zichtbaar.

Dat begon al in het begin van het jaar. Op 1 februari diende de stichting Nederlands Symfonieorkest (NedSym) zijn kunstenplan "Toonaangevend" in bij het ministerie van OCW. Het plan zet in op een verdere uitbouw van de activiteiten van het orkest, een kleinere subsidieafhankelijkheid en een maximaal behoud van werkgelegenheid. NedSym is zich er van bewust dat het hebben van strategische allianties en samenwerkingsverbanden een belangrijk element is in de strategische oriëntatie van de stichting. Bij het bekend worden van de omvang van de bezuinigingen medio 2011 leidde dat tot het initiatief te komen tot een nauwere samenwerking met de Nationale Reisopera, zonder daarbij een fusie na te streven. De overtuiging was en is dat nauwere samenwerking zouden leiden tot meer innovatie, een hogere productie, een groter publieksbereik en meer werkgelegenheid dan wanneer die samenwerking niet zou ontstaan. De Nationale Reisopera was tot een intensievere samenwerking niet bereid. Raad van Toezicht en bestuur hebben na ampele overwegingen desondanks geconcludeerd dat het in het belang van NedSym zou zijn een kunstenplan in te dienen, waarin genoemd gedachtegoed zou worden verwoord. De stichting Aurora Muziek en Opera, waarin NedSym nauw samenwerkt met Combattimento Consort Amsterdam, diende derhalve het kunstenplan "Opera voor Iedereen" in bij het ministerie.

Het plan "Toonaangevend" werd door de Raad voor Cultuur positief beoordeeld, hetgeen leidde tot het afgeven van een beschikking door OCW voor een 4 jarige subsidie. Het plan "Opera voor Iedereen" kreeg geen positief advies en mocht zich daarmee ook niet verheugen op een subsidiebeschikking. NedSym is er echter van overtuigd dat het gedachtegoed in het plan uitvoering verdient en heeft zich in de loop van het verslagjaar daarop georiënteerd. Aan het einde van het bestuursverslag worden daarover nog een paar opmerkingen gemaakt.

De consequenties van het niet doorgaan van het plan "Opera voor Iedereen" hebben de organisatie van NedSym niettemin geraakt. Bij het honoreren hiervan zou een reorganisatie / sanering niet nodig zijn geweest. Nu dat niet het geval bleek, moest een ingreep plaatsvinden. Uitgangspunt van "Toonaangevend" is dat de vaste personeelskosten van de stichting Nederlands Symfonieorkest binnen de nieuwe rijkssubsidie, zijnde € 3,5 mio moeten passen. Dat uitgangspunt leidde tot een reorganisatie met een organisatieaanpassing van 19%, waarvan 7% middels gedwongen ontslagen. Afgezet tegen de subsidiekorting van ruim 40% is de reorganisatie beperkt, maar wordt niettemin als ingrijpend ervaren. De reorganisatie vond in de tweede helft van het verslagjaar plaats. Op een enkele uitzondering na kon met alle medewerkers op wie de reorganisatie van toepassing was tot maatwerk worden gekomen waarmee de gevolgen zoveel mogelijk werden beperkt. Slechts in een enkel geval werd ontslag aangevraagd bij het UWV.

Beheerste bovenstaande in hoge mate het verslagjaar, het was uiteraard niet het enige. Met de provincie Overijssel werden afspraken gemaakt over de afkoop van provinciale subsidie. In 2011 werd daartoe € 5 mio uitgekeerd. In 2012 werd daaraan € 3,325 mio toegevoegd. Daarmee biedt de provincie NedSym de gelegenheid haar nieuw ontwikkelde bedrijfsmodel volledig te ontwikkelen en is tevens geld beschikbaar voor overbruggingsfinanciering indien de groei van het verdienvermogen de teruggang in

rijks subsidie nog niet volledig kan opvangen. Met het ministerie van OCW werden naast afspraken over frictiegelden ook afspraken gemaakt over het opheffen van de B3 status. Het leidde in 2012 tot de toekenning van een eenmalige bijdrage van waaruit frictiekosten, WW premie en Bovenwettelijke Uitkering worden gefinancierd. Bovengenoemde had een versteviging van de vermogenspositie van NedSym tot gevolg. Dat alles past in de opzet van het bedrijfsmodel zoals dat in 2010 is ontwikkeld. Meer zelfstandigheid en ruimte voor ondernemerschap met een daarvoor noodzakelijk adequaat weerstandvermogen.

Ondertussen was het ook "business as usual" met dien verstande dat het orkest de groei in activiteiten doorzette en daarmee ook een groter publieksbereik realiseerde. In 2012 werden 406 activiteiten verricht tegen 324 in 2011, een groei van 25,3%. Het aantal daarbij geregistreerde bezoekers groeide van 182.881 in 2011 naar 190.203 in het verslagjaar, een toename van 4%. In deze cijfers zijn radio en TV niet meegenomen. Ook daar was forse groei te constateren niet alleen door de uitzending van de NTR Serie "De Vriend en zijn helden", maar ook door de uitreiking van de radio 4 publieksprijs aan Jan Willem de Vriend en zijn optreden in Pauw & Witteman, waaraan ook musici deelnamen.

Omzet, resultaat en eigen vermogen ontwikkelden zich als volgt: (x € 1.000)

	2011	2012
Omzet	7.934	8.194
Resultaat	93	354
Eigen vermogen	5	358

Omzet en resultaat werden in 2012 positief beïnvloed door het vrij besteedbare deel van een incidentele subsidie die in 2012 van het ministerie van OC&W is ontvangen ter dekking van frictiekosten en toekomstige werkloosheidskosten als werkgever zonder B3-status. Zonder deze bate zou het resultaat negatief zijn geweest, onder andere als gevolg van een aantal correcties over voorgaande jaren. Ook de inkomsten uit sponsors en fondsen waren lager dan begroot. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar pagina 24 – 43.

Landelijk leidde de nieuwe naam van het orkest, Nederlands Symfonieorkest, tot de nodige beroering. Deze naam is afgeleid van de internationaal bekende naam The Netherlands Symphony Orchestra. Het Nederlands Philharmonisch Orkest kon zich niet vinden in die naamswijziging en spande een kort geding aan, waarbij de rechtbank besliste in het voordeel van NedSym. Het leidde tot een hoger beroep welke in december 2012 diende bij het Hof in Amsterdam. Ten tijde van het schrijven van dit verslag is de uitspraak nog niet bekend. Het belang van een voor NedSym positieve uitspraak is groot. De meerwaarde van de nieuwe naam is evident en biedt het orkest de kans zich te profileren als landelijke speler en daarmee o.a. toegang te krijgen tot landelijke sponsors.

In het begin van dit bestuursverslag werd het belang van strategische allianties en samenwerkingsverbanden genoemd. In het verslagjaar werden nauwe banden aangeknoopt met het festival Sankt Moritz in Zwitserland. Niet alleen zal het orkest daar in de zomermaanden de op te voeren opera begeleiden, voor het eerst in 2013, maar wordt ook geprobeerd de formule "opera als locatie theater" te exporteren naar andere Europese landen. Daartoe heeft de stichting Aurora een aanvraag ingediend in Brussel en is een samenwerking aangegaan met opera gezelschappen in Polen en Italië. De stichting Nederlands Symfonieorkest heeft eveneens een project ingediend in Brussel en werkt daarin samen met Odense Symfonieorkester uit Denemarken en het Spaanse Orquesta Filarmonica de Gran Canaria.

De samenwerking met Sankt Moritz heeft vooralsnog een looptijd van 5 jaar. Andere

samenwerkingsverbanden naast die in Nederland zijn die met de Musikhochschule Frans Liszt in Weimar en The BBC Philharmonic in Manchester.

De strategische meerwaarde daarvan voor NedSym is groot. Niet alleen biedt het de mogelijkheid om het profiel van het orkest te verbreden en daarmee aantrekkelijker te zijn voor sponsoring en mecenaat, ook biedt het artistiek kansen voor een verdere ontwikkeling van de kwaliteit van het orkest. De financiële meerwaarde zit in de mogelijkheid diverse geldstromen met daarmee een hogere dekkinggraad voor de diverse activiteiten en een positieve beïnvloeding van de inkomstennorm. Het blijft daarmee een zeer belangrijk speerpunt van beleid voor de komende jaren.

Aan het einde van het verslagjaar maakte NedSym zich op voor de viering van het 80 jarig bestaan. In januari 1933 richtte Klaas de Rook het Twents Kamerorkest op. Tachtig jaar later staat het Nederlands Symfonieorkest o.l.v. Jan Willem de Vriend zelfbewust aan het begin van een nieuwe kunstenplan periode. Een rijke maar ook roerige geschiedenis vormt het fundament voor een gezond vertrouwen in de toekomst, zoals is beschreven in het jubileumboek "Het Verhaal", een boek over 100 jaar NedSym, 80 jaar geschiedenis en tenminste 20 jaar toekomst. Het boek vervult een belangrijke rol in het mecenaat en is een goed instrument om een steeds groter wordend deel van de samenleving aan het orkest te binden.

De relevantie van het orkest voor de Overijsselse samenleving en steeds meer ook de Nederlandse samenleving neemt toe. Ook het verhaal van de klassieke muziek is essentieel voor een goed functionerende samenleving. De grote uitdaging voor NedSym is om dat verhaal op alle mogelijke plekken in allerlei vormen te vertellen. Ze treedt daarmee in de voetsporen van componisten en musici van eeuwen her. De musici en medewerkers van NedSym zijn schatplichtig aan hen en vertalen het erfgoed naar deze tijd. Dat is ook de opdracht voor 2013 en de jaren daarna.

Raad van Toezicht en Bestuur danken de diverse overheden, sponsors, business club en vrienden voor hun ondersteuning van het orkest en de daarmee onmisbare rol die zij voor de continuïteit van het orkest hebben. Zij danken de musici en medewerkers van het orkest voor hun inzet in het verslagjaar. De geleverde prestaties in 2012 dragen bij aan een stevig fundament en een gezond vertrouwen voor de jaren die komen.

1.2 Toekomstverwachting

Op basis van de uitgangspunten van het beleidsplan 2013 – 2016 heeft NedSym een heldere koers voor ogen. Cultureel ondernemerschap waarbij het "verhaal van de klassieke muziek" op allerlei manieren en in allerlei vormen haar weg vindt in een zo groot mogelijk deel van de samenleving. Daartoe zal het orkest ook tal van (strategische) samenwerkingsverbanden zowel nationaal als internationaal niet uit de weg gaan. Dat alles gegeven de missie van NedSym en het belang van een gezond toekomstperspectief en continuïteit.

1.3 Raad van Toezicht en Bestuur

De Raad van Toezicht bestond per 31 december 2012 uit de heer mr. H.W. Kesler, voorzitter, de heer H.J. Hazewinkel RA, mevrouw G.C. Huisman MBA, de heer drs. J.W. Lintsen; de heer dr. G.P. Molhoek, en op voordracht van de Ondernemingsraad de heer drs. H. Leisink.

De Raad van Toezicht vergaderde 5 keer in het verslagjaar. De remuneratiecommissie vergaderde 1 keer en er vond 3 keer overleg plaats met de audit commissie. Een delegatie van de Raad heeft 1 keer overleg gehad met de OR. De Raad kwam 1 keer

bijeen voor een studiemiddag. Daarnaast waren leden van de Raad aanwezig bij diverse concerten en officiële momenten.

De belangrijkste onderwerpen die tijdens de Raad aan de orde kwamen zijn:

- Kunstenplan 2013–2016 NedSym
- Relatie met de NRO – Kunstenplan 2013–2016 Aurora Muziek en Opera
- Convenant samenwerking Het Gelders Orkest
- Begroting 2012
- Jaarverslag en jaarrekening 2011
- Samenwerking binnen Stichting Nationaal Muziekkwartier
- Advies Raad voor Cultuur
- Reorganisatie
- Artistiek adviseur voor de Raad van Toezicht
- Kwartaalcijfers
- Sponsoring en mecenaat

De directie werd gevoerd door de heer H.G. Mannak, bestuurder.

1.3.1 Verantwoording inzake Code Cultural Governance

De Stichting Nederlands Symfonieorkest wordt sinds 1 juli 2009 bestuurd volgens het raad-van-toezicht-model, daarvoor het bestuur-model.

De Stichting Nederlands Symfonieorkest onderschrijft de Principes en *Best Practice* Bepalingen van het raad-van-toezicht-model, zoals beschreven in de *Code Cultural Governance* en past deze toe.

De checklist inzake de principes *Code Cultural Governance* wordt gehanteerd en conform toegepast.

1.3.2 Risicoprofiel

De belangrijkste risico's die zich in het verslagjaar hebben voorgedaan laten zich het best omschrijven als:

Subsidiekorting versus reorganisatie omvang

Met ingang van het Kunstenplan 2013 – 2016 ontvangt NedSym 44% minder rijkssubsidie dan voorheen, een bedrag van ruim € 2 mio. De ingezette reorganisatie levert een kostenbesparing op van € 900K. NedSym heeft ervoor gekozen om aanvullende verdien capaciteit te ontwikkelen teneinde het ingevoerde bedrijfsmodel uit te kunnen voeren. Het verschil tussen subsidiekorting en kostenbesparing moet worden opgevangen door het genereren van extra inkomsten. In de opbouwfase van deze verdiepcapaciteit zal de stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest een overbruggingsfinanciering ter beschikking stellen.

1.4 Personeel en organisatie

1.4.1 Algemeen

Naar aanleiding van de toelichting medio november 2010 van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op toekomstige financieringsvoorwaarden voor de regionale orkesten, is in 2011 een vacaturestop afgekondigd voor vaste aanstellingen en deze is in 2012 gehandhaafd.

Het Nederlands Symfonieorkest heeft besloten om vooral vanuit de eigen identiteit en marktpositie te werken aan alternatieve financieringsbronnen, strategische keuzen in

HR-beleid en een groot aantal projecten. Door middel van een aantal projecten worden de diensten die het orkest biedt verbreed en geschikt gemaakt voor projectfinanciering.

Om ervoor te zorgen dat het orkest kwalitatief en formatief op sterkte blijft, terwijl geen vaste arbeidsovereenkomsten meer kunnen worden aangegaan, worden nieuwe arbeidsovereenkomsten enkel aangegaan binnen de in 2011 opgerichte Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV. Verslagjaar is het eerste jaar waarin vanuit een aanvullende afspraak op de CAO gewerkt is met de nieuwe afspraken met betrekking tot arbeidstijden, werktijden, indeling werkzaamheden en rusttijden. Dit vergroot de inzetbaarheid van de orkestleden en daarmee de noodzakelijke flexibiliteit van NedSym.

Zoals reeds in het bestuursverslag gemeld is er in het verslagjaar een reorganisatie doorgevoerd als gevolg van de bezuinigingen in de rijkssubsidie. Hoewel de reorganisatie van beperkte omvang was in vergelijking met andere orkesten, heeft het wel de nodige impact gehad op de organisatie.

1.4.2 Arbo-beleid

Het ziekteverzuim is ten opzichte van vorig jaar iets gestegen, maar dit moet worden gezien tegen de achtergrond van de onrust en de onzekerheid als gevolg van de reorganisatie. De verzuimcijfers blijven in lijn met het landelijke gemiddelde (CBS 4,2% landelijk gemiddeld 2011).

Ziekteverzuim	<u>2011</u>	<u>2012</u>
Verzuimpercentage totaal:	3,35%	4,20%
Aantal ziekmeldingen:	90	92
Gemiddeld aantal verzuimdagen:	16,39	17,06

1.4.3 Personeelsbestand

Omdat nieuwe contracten per 1 januari 2012 in de Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV worden aangegaan zijn er per 31 december 2012 in de stichting Nederlands Symfonieorkest geen vacatures voor orkestleden en voor kantoor. In 2012 hebben 5 vaste medewerkers NedSym verlaten en zijn geen mensen in dienst getreden.

Per 31 december 2012 bedroeg het totale personeelsbestand van de stichting Nederlands Symfonieorkest 66,77 fte, waarvan 52,72 fte orkestleden en 14,05 fte kantoorpersoneel. Dit was als volgt samengesteld:

1. De totale formatie bestond uit 77 personen. 51 full time aanstellingen en 26 deeltijdaanstellingen, 38 mannen en 39 vrouwen.
2. Het musicerend personeel bestond uit 61 personen. 43 full-time aanstellingen en 18 deeltijdaanstellingen, 31 mannen en 30 vrouwen.
3. Het kantoorpersoneel bestond uit 16 personen. 8 full time aanstellingen en 8 deeltijdaanstellingen, 7 mannen en 9 vrouwen.

1.4.4 Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV

Het ziekteverzuim van de Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV is het ziekteverzuim in 2012 als volgt:

Ziekteverzuim	<u>2012</u>
Verzuimpercentage totaal:	1,51%
Aantal ziekmeldingen:	7
Gemiddeld aantal verzuimdagen:	11,41

Per 31 december 2012 kende de Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV twee vacatures voor orkestleden en geen voor kantoor. In 2012 hebben 2 vaste medewerkers de BV verlaten en zijn 17 mensen in dienst getreden.

Van de BV bedroeg per 31 december 2012 het totale personeelsbestand 11,98 fte, waarvan 6,75 fte orkestleden en 5,23 fte kantoorpersoneel.

In vergelijking met 2011 zou het gecombineerde ziekteverzuimpercentage in 2012 van de stichting Nederlands Symfonieorkest en de Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV 3,91% zijn geweest.

1.4.5 Jubilea

Het Nederlandse Symfonieorkest vierde in het verslagjaar de volgende jubilea:

40 jaar in dienst: de heer J.F. van de Ven.

25 jaar in dienst: mevrouw C. Robinson en de heer W.E.C. Broekstra.

12,5 jaar in dienst: de heer R. Schepel.

1.4.6 Medezeggenschap

In de OR vergaderingen zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- Media aandacht rondom het beleidsplan Aurora Muziek en Opera en genomen acties dienaangaande.
- Voortgang beoordeling beide Kunstenplannen
- Adviesaanvraag organisatie aanpassing en proces van functiebeschrijvingen
- Landelijke CAO
- HRM-beleid en huishoudelijk reglement
- Werkkostenregeling
- Werktijdenregeling
- Voortgang reorganisatie, advies en planning
- Voortgang ministerie OCW inzake frictiegelden
- Jaarplanning seizoen 2012-2013

1.5 Marketing en Communicatie

Het verslagjaar 2012 was een jaar van extremen op het gebied van communicatie. Naast de reguliere concerten waren er tal van andere activiteiten. Het jaar begon met de uitreiking van de eerste Beethovenbox aan de toenmalige staatssecretaris van OCW, Halbe Zijlstra in Den Haag. Gelijkertijd is de tram onthuld die als Randstadrail met bestickering van het orkest een aantal maanden in de hofstad reed.

Recensies betreffende CD opnames en concerten waren het hele jaar lovend. In bijlage 1 treft u een selectie van de recensies uit 2012.

Forse verbeteringen op het gebied van communicatie waren o.a. zichtbaar in de nieuwe website en het toevoegen van social media als Twitter en Facebook aan de contactstrategie.

In het aantal abonneementhouders is een lichte groei van ruim 10% te zien in seizoen 2012-2013 ten opzichte van seizoen 2011-2012.

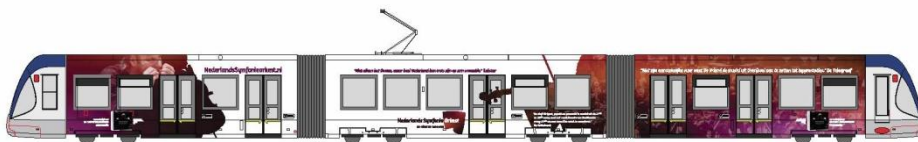
Tenslotte bracht de huidige minister van OCW mevrouw J. Bussemaker in december een bezoek aan verschillende culturele instellingen in Enschede. Zij heeft, samen met een aantal ambtenaren, ook een muzikaal omlijste rondleiding gekregen bij het orkest.

1.6 Sponsoring

Het Nederlands Symfonieorkest heeft 7 sponsoren aan zich gebonden. Van de huidig lopende contracten, met in totaal een waarde van € 75.000 per seizoen, was het contract met Agfra Holding in september afgelopen en wederom met 1 jaar verlengd. Het sponsorbedrag ad. € 25.000 is ongewijzigd gebleven. Daarnaast zijn er 3 barter agreements met sponsoren waarvan er 2 afgelopen zijn op 31 augustus 2012. De totale waarde van deze overeenkomsten bedraagt € 65.000.

Het aantal Partners is gelijk gebleven. De 11 overeenkomsten zijn in 2012 wederom met 1 jaar verlengd. Totale opbrengsten hiervan bedroegen € 3.850.

Vanuit de schenkers is in het jaar 2012 een totaal bedrag binnen gekomen van € 20.000. Een deel hiervan betrof kleinere eenmalige schenkingen. Het andere deel bestaat uit schenkingsovereenkomsten met een wederkerend karakter waarvan de duur nog niet verlopen is.

Vastgesteld op 17 maart 2013, namens het bestuur van de Stichting Nederlands Symfonieorkest.

De heer H.G. Mannak, bestuurder:

Goedgekeurd op 18 maart 2013, namens de Raad van Toezicht van het Nederlands Symfonieorkest:

De heer mr. H.W. Kesler, voorzitter:

De heer drs. J.W. Lintsen, vicevoorzitter:

De heer H.J. Hazewinkel RA:

Mevrouw G.C. Huisman MBA:

De heer drs. H. Leisink:

De heer dr. G.P. Molhoek:

2. ACTIVITEITENVERSLAG

2.1 Repertoire algemeen

Het verslagjaar 2012 was het zesde jaar van het chef-dirigentschap van Jan Willem de Vriend. Onder zijn leiding verbreedde het Nederlands Symfonieorkest zijn repertoire tot vier eeuwen muziek. De Vriend: 'Ik ken geen ander orkest dat zich zo diepgaand met alle stijlperioden bezighoudt. We hebben ons gespecialiseerd: niet in één eeuw, maar in vier eeuwen. Daarmee bestrijken we het hele symfonische repertoire en zijn we steeds meer een orkest van de 21ste eeuw.'

In 2012 reikte het repertoire van 1721 (Bach) tot 2010 (Magnar Åm). In met name de klassieke en vroeg-romantische werken werd zo veel mogelijk gebruik gemaakt van periode-instrumenten (fluiten, hoorns, trompetten, trombones, pauken). Hiermee werd verder gebouwd aan de onderscheidende eigen orkestklank die de afgelopen jaren is ontwikkeld. Die orkestklank werd door de vakpers wederom veel geprezen na het verschijnen van de cd-box met alle negen symfonieën van Beethoven in januari 2012.

2.2 Repertoire specifiek

Mozart-Mendelssohn

Na de afsluiting van de Beethovencyclus namen in 2012 **Mendelssohn en Mozart**, gedirigeerd door de chef-dirigent, een belangrijke plaats in de programmering in. Van Mozart werden onder meer zijn laatste drie symfonieën gespeeld, de 29^e en 31^e symfonie, de Posthoornserenade, de Sinfonia Concertante KV 297b en zijn 16^e pianoconcert. Bij de Nationale Reisopera begeleidde het orkest Mozarts opera 'Le nozze di Figaro' onder leiding van chef-dirigent Jan Willem de Vriend.

Met het orkest werkt Jan Willem de Vriend aan een meerjarige Mendelssohn-cyclus, waarin alle vijf grote symfonieën worden uitgevoerd en op cd worden vastgelegd. In het kader van deze cyclus stonden in 2011 Mendelssohns eerste en derde symfonie op het programma.

Uit het groter bezette **(laat)romantische repertoire** werden onder meer de volgende werken uitgevoerd: de Negende Symfonie van Dvorak, de Vier Letzte Lieder en de Rosenkavalier-suite van Richard Strauss, de Tweede Symfonie van Rachmaninoff, de Vierde Symfonie van Bruckner, de Tweede Symfonie van Sibelius en 'Das Lied von der Erde' van Mahler.

Composities van **recentere datum** die in 2012 op het programma stonden waren onder meer het Concert voor cello en blaasorkest (1980) van Friedrich Gulda, 'De Sneeuwman' (1982) van Howard Blake, Divertimento voor contrabas en orkest (1968) van Nino Rota, Rendering (1990) van Luciano Berio, Cantus Arcticus (1972) van Einojuhani Rautavaara en het Concert voor accordeon en orkest (2010) van Magnar Åm.

In het kader van het 100-jarig bestaan van het Genootschap Nederlandse Componisten (GeNeCo) werden onaangekondigd een aantal extra werken van **Nederlandse componisten** aan het programma toegevoegd. Zo werden onder meer de Ouverture Gijsbrecht van Aemstel van Johannes Verhulst en de Intrada van Otto Ketting uitgevoerd. Andere Nederlandse componisten die werden geprogrammeerd waren Willem Frederik Bon (met 'Eriks wonderbaarlijke reis') en Eric Vloeimans en Martin Fondse, van wie werken klonken tijdens een speciaal concert met jazztrompettist Eric Vloeimans als solist.

2.3 Bijzondere projecten

The Planets

Een nieuwe, jonge doelgroep kennis laten maken met klassieke symfonische muziek door middel van een nieuwe, eigentijdse concertformule, waarbij het zevendelige symfonisch gedicht 'The Planets' van de Britse componist Gustav Holst (1874-1934) centraal staat. Dat gebeurde op zaterdag 10 maart in het Muziekcentrum Enschede. De zeven delen van Holst werden afgewisseld met geheel nieuw gemixte en gesampelde versies van een dj. Een vj-collectief begeleidde het geheel met een live gemixte visuele show en de uitvoering ging naadloos over in een dance party met dezelfde dj en vj's.

Dat deze nieuwe formule (mede mogelijk gemaakt door het SNS Reaal Fonds) aansloeg blijkt onder meer uit de gefilmde sfeerimpressie die te bekijken is op het Youtube-kanaal van het Nederlands Symfonieorkest (www.youtube.com/watch?v=3SuZFo2mWgM).

Air Ways

In de spectaculaire dansvoorstelling 'Air Ways' werkte het orkest (niet in de orkestbak, maar op het toneel) nauw samen met de dansers van Club Guy and Roni en met de zangers van het koor Consensus Vocalis. Deze productie ging in 2010 in Duitsland in première en is door de vier grote Overijsselse schouwburgen voor 6 voorstellingen naar Nederland gehaald. Onder leiding van dirigent Guido Johannes Rumstadt speelde het orkest 20ste en 21ste eeuwse composities van onder meer Arvo Pärt, Rosario Flores en Michael Gordon.

Foto: Andreas J. Etter

Cellobiënnale Amsterdam

Tijdens de Amsterdamse Cellobiënnale speelde het Nederlands Symfonieorkest op 1 november Tan Duns 'Crouching Tiger Concerto' voor cello, video en kamerorkest onder leiding van de componist en met Jian Wang als solist.

Masterclass orkestdirectie

Voor het eerst bood het Nederlands Symfonieorkest een masterclass aan voor jonge professionele orkestdirectanten. Uit het grote aantal aanmeldingen uit 19 landen werden 13 deelnemers geselecteerd die met het volledige orkest mochten werken. De tweedaagse masterclass werd geleid door gastdirigent Mark Shanahan, ervaren dirigentencoach bij o.a. het Royal Northern College of Music in Manchester.

Radio 4 Prijs

Chef-dirigent Jan Willem de Vriend ontving op 18 november 2012 de Radio 4 Prijs voor zijn grote bijdrage aan het toegankelijk maken van klassieke muziek voor een breder publiek. Tijdens de feestelijke uitreiking in het Muziekgebouw aan 't IJ (live uitgezonden op Radio 4) speelde het Nederlands Symfonieorkest twee delen uit werken die het eerder met De Vriend op CD vastlegde: Mahlers Eerste Symfonie en Beethovens toneelmuziek bij 'Egmont' met Wim T. Schippers als verteller.

Kinetic painting

De Britse kunstenaar Norman Perryman, bedenker van de kinetic painting techniek, trad als 'solist' met het orkest op in een serie uitvoeringen van Rautavaara's Cantus Arcticus. Boven het orkest zag het publiek zijn schilderijen tijdens het concert ontstaan.

Openluchtconcerten

Tijdens openluchtconcerten op landgoed De Wilmersberg in De Lutte en bij het Thorbeckegrachtfestival in Zwolle speelde het orkest zowel klassieke werken als een 'Symphonic Rock'-programma met werken van The Beatles, The Rolling Stones en Queen.

Tijdens de manifestatie Kunst in het Volkspark in Enschede werden op 10 juni twee korte concerten verzorgd. Op de Oude Markt in Enschede speelde het orkest op 15 juni delen uit de musical Saturday Night Fever in het kader van een project in het Nationaal Muziekkwartier. Het openluchtfestival AaSeerenaden in het Duitse Münster nodigde het orkest in 2012 opnieuw uit voor een optreden. Op 6 juli werden daar Beethovens Tripelconcert en Dvoraks Negende Symfonie uitgevoerd.

CD-opnames

Met het CD-label Challenge Classics hebben het orkest en chef-dirigent Jan Willem de Vriend een langlopende samenwerking. Na voltooiing van de meerjarige Beethoven-cyclus wordt sinds 2011/2012 voor hetzelfde label gewerkt aan een Mendelssohn-cyclus. In 2012 verscheen de eerste cd van deze cyclus (Symfonie nr. 2 'Lobgesang'). In 2012 vonden bovendien de opnamesessies voor Mendelssohns Eerste en Derde Symfonie plaats. Ook Beethovens Tripelconcert werd voor Challenge Classics opgenomen, samen met het Storioni Trio. Voor Challenge Jazz werkte het orkest mee aan een cd-opname met trompettist Eric Vloeimans. Classic Production Osnabrück is het CD-label waarmee het Nederlands Symfonieorkest sinds 2006 nauw samenwerkt voor het registreren van orkestwerken van Nederlandse componisten als Julius Röntgen, Jan van Gilse en Hendrik Andriessen. Voor dit label maakte het orkest in juni onder leiding van David Porcelijn een CD-opname (de tweede in een serie) met werken van Hendrik Andriessen.

Televisie

De NTR maakte voor het programma NTR Podium een vierdelige serie over de kracht van muziek. Centraal daarin staan chef-dirigent Jan Willem de Vriend en de musici van zijn Nederlands Symfonieorkest. De serie 'De Vriend en zijn helden' is uitgezonden op de zondagen 6, 13, 20 en 27 mei.

BravaNL besteedde van 7 tot en met 13 mei een week lang intensief aandacht aan het Nederlands Symfonieorkest, onder meer met concertregistraties en interviews met medewerkers voor en achter de schermen.

Radio

Omroep Max maakte een opname van het concert op vrijdag 21 september (met werken van Bach, Mendelssohn, Johann Strauss en de Vierde Symfonie van Brahms o.l.v. chef-dirigent Jan Willem de Vriend) voor uitzending op Radio 4 in het programma Avondconcert van 9 oktober. Het concert met Eric Vloeimans van 26 mei werd op 23 oktober uitgezonden door Omroep Max op Radio 4. Op 3 februari nam de KRO in Enschede het programma met werken van Johann Christian Bach, Mozart en Magnar Åm (Nederlandse première van diens Accordeonconcert) op voor uitzending op 6 februari. Het concert tijdens de uitreiking van de Radio 4-Prijs aan Jan Willem de Vriend op 18 november 2012 werd live uitgezonden door de AVRO. Ook de première van 'Le nozze di Figaro' werd door Radio 4 uitgezonden.

2.4 Dirigenten en solisten

2.4.1 Dirigenten

Chef-dirigent Jan Willem de Vriend leidde het orkest in een groot aantal producties met repertoire van Bach tot Berio, met een zwaartepunt in de klassieke en vroeg-romantische periode. Gastdirigent Mark Shanahan nam onder meer een aantal (laat)romantische programma's voor zijn rekening, met werk van o.a. Rachmaninoff, Richard Strauss, Gustav Holst en William Walton. Ook Marc Soustrot, Daniel Raiskin, Jacob Slagter en Bas Wiegers keerden terug als gastdirigent. Claus Peter Flor zorgde voor een bijzondere concertserie waarbij Bruckners Vierde Symfonie op het programma stond. Voor het eerst werkte het orkest samen met de gastdirigenten Jules Buckley, Michael Collins, Jean Pierre Gabriel, Antony Hermus, Rob Horsting, Gijs Leenaars.

2.4.2 Solisten

Onder de solisten bevond zich in 2012 een groot aantal Nederlanders, zowel met een beginnende carrière als een internationale reputatie. Tot de laatste categorie behoren onder meer het Storioni Trio, de sopraan Barbara Haveman en tenor Marcel Reijans. De jongere garde was vertegenwoordigd door de pianist Hannes Minnaar. Onder de buitenlandse solisten bevonden zich grote namen als de cellist Laszlo Fenyö, de pianist Denis Kozhukhin, de klarinettist Michael Collins en sopraan Monica Groop.

Behalve met vocale en instrumentale solisten werkte het orkest ook samen met acteurs en vertellers. Zo werkten Sandra van Megen, Joep Onderdelinden en Bram van Oers mee aan de familieproducties 'Muziek met een verhaal'.

De jonge pianiste Alexandra Swigut, prijswinnaars van het Enschedese International Piano Competition for Young Musicians kreeg de gelegenheid te soleren in Mozarts Pianoconcert nr. 16. De winnaar van de orkestprijs bij het Prinses Christina Concours (regio Oost), de jonge saxofonist Manuel Sanguino, speelde de solopartij in het Saxofoonconcert van Glazunov met het orkest tijdens het concert voor de stichting Vrienden van het Nederlands Symfonieorkest in Zwolle.

Foto: Marco Borggreve

Foto: Marco Borggreve

2.5 Podia

Het Muziekcentrum in standplaats Enschede is de thuisbasis van het Nederlands Symfonieorkest. Daar vinden nagenoeg alle orkestrepetities plaats. In het Muziekcentrum Enschede vonden de meeste concerten plaats, verdeeld over verschillende abonnementseries, familieconcerten en losse concerten. De tweede hoofdspeelplaats is provinciehoofdstad Zwolle, waar drie verschillende abonnementen werden aangeboden en familieconcerten werden gegeven. Andere vaste speelplaatsen waren Deventer en Hengelo en een aantal kleine podia in de regio, waaronder Rijssen, Goor, Hardenberg en Raalte.

Buiten de regio werden gastconcerten verzorgd in Rotterdam, Amsterdam, Nijmegen en het Duitse Münster

2.6 Ensembles

Het Nederlands Symfonieorkest heeft –naast zijn symfonische bezetting– een rijk palet aan vaste ensembles en flexibele formaties, die in staat zijn (gelijktijdig) op uiteenlopende locaties verschillende soorten optredens te verzorgen. Door de flexibele inzetbaarheid van de ensembles kan op steeds meer plaatsen steeds meer publiek worden bereikt.

2.6.1 Kamerorkest van het Nederlands Symfonieorkest

Het kamerorkest bestaat uit circa 25 musici en richt zich op het rijke repertoire dat door de eeuwen heen speciaal voor kamerorkest is geschreven. In 2012 werkte het Kamerorkest onder meer mee aan het Viola Viola Festival in Haarlem, begeleidde het een recital van chanssonnière Sandra van Megen in Enschede en trad het op in het Cultuurhuus in Bathmen. Van de bezoekers van het Vrijhof Cultuurcentrum van de Universiteit kreeg het Kamerorkest de prijs voor de beste lunchvoorstelling in het seizoen 2011/2012.

2.6.2 Baroque Academy of the Netherlands Symphony Orchestra

Dit ensemble (BANSO) legt zich toe op het uitvoeren van barokrepertoire. Daarbij wordt gebruik gemaakt van periode-instrumenten als baroktrompetten, natuurhoorns, houten fluiten en strijkinstrumenten met darmsnaren en barokstrijkstokken. BANSO verzorgde het orkestaandeel in twee uitvoeringen van Bachs Matthäus Passion onder leiding van Jan Willem de Vriend in Oldenzaal en Enschede.

2.6.3 NedSym Lite

Het repertoire van dit ensemble varieert van licht klassiek tot zigeunermuziek en jazz, deels in eigen arrangementen. Nedsym Lite geeft concerten, maar is ook inzetbaar om de muzikale omlijsting van recepties en feestelijke bijeenkomsten te verzorgen. In 2012 speelde het ensemble onder meer tijdens een Spinning-evenement in Leiden, een Museumconcert in Enschede en de opening van het Sportplein in Enschede.

2.6.4 NedSym Brass

Nedsym Brass bestrijkt repertoire van de renaissance tot nu, van klassiek tot pop en treedt op tijdens concerten of bij speciale feestelijke of sfeervolle gelegenheden. In 2012 speelde Nedsym Brass onder meer in het Hengelose Poppodium Metropool, in de tuinen van het Deldense Kasteel Twickel en in Zwolle tijdens de Week van de Verbeelding.

2.6.5 Overige ensembles

Andere ensembles van het orkest traden onder meer op bij een concert in het Rijksmuseum Twenthe, het Thorbeckegrachtfestival in Zwolle, tijdens de Military Boekelo-Enschede en een boekpresentatie van A.L. Sniijders in Enschede.

2.7 Samenwerking

2.7.1 Nationaal Muziekkwartier

In het Nationaal Muziekkwartier werken zes professionele Enschedese cultuurinstellingen samen: de Nationale Reisopera, het Nederlands Symfonieorkest, poppodium Atak, De Muziekschool Twente, ArtEZ Conservatorium en het Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede.

Met het Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede vindt afstemming en samenwerking plaats op het gebied van programmering, marketing en educatie. Gezamenlijk werden bijvoorbeeld de inleidingen (Concert Entree) bij de abonnementsconcerten van het orkest aan het publiek aangeboden, alsmede enkele openbare repetities en een Luistercursus muziekgeschiedenis.

Met de Nationale Reisopera werd samengewerkt in één operaproductie: het Nederlands Symfonieorkest verzorgde de orkestbegeleiding bij Mozarts 'Le nozze di Figaro' in 11 Nederlandse theaters. De muzikale leiding was in handen van chef-dirigent Jan Willem de Vriend.

In het kader van de samenwerking met de ArtEZ-conservatoria van Arnhem, Enschede en Zwolle lopen gekwalificeerde studenten stage bij de symfonische producties van het Nederlands Symfonieorkest, studenten met als hoofdvak Docent Muziek assisteren bij educatieve producties van het orkest en er vindt uitwisseling van docenten en musici plaats.

Met De Muziekschool Twente werd vooral samengewerkt op het terrein van educatie. Bijvoorbeeld in een gezamenlijk project met leerlingen uit het Basis en Voortgezet Onderwijs rond Mahlers 'Das Lied von der Erde' in december 2012 tijdens Serious Request.

2.7.2 Valerius Ensemble

De samenwerking met dit kamermuziekensemble dat grotendeels bestaat uit musici van het Nederlands Symfonieorkest, leidde onder meer tot een met de orkestprogrammering samenhangende serie kamermuziekconcerten.

2.7.3 Stichting Twentse Matthäus Passion

De samenwerking met de Stichting Twentse Matthäus Passion resulteerde in 2012 in twee uitvoeringen van Bachs Oratorium in Oldenzaal en Enschede onder leiding van Jan Willem de Vriend.

2.7.4 Consensus Vocalis

Behalve bij de Matthäus Passion werkte het orkest ook bij de cd-opname voor Mendelssohns Tweede Symfonie ('Lobgesang') samen met het semiprofessionele koor Consensus Vocalis, onderdeel van de Nederlandse Kooracademie.

2.7.5 Het Gelders Orkest

Het Nederlands Symfonieorkest verzorgde gastconcerten in de abonnementsreeks van Het Gelders Orkest, en omgekeerd.

2.7.6 Amateurkoorbegeleiding

Bij vier concerten van vier verschillende amateurkoren uit de provincie Overijssel verzorgde het Nederlands Symfonieorkest in 2012 de orkestbegeleiding.

2.7.7 Prinses Christina Concours regio Oost

Het Nederlands Symfonieorkest biedt, bij voldoende kwaliteit, de winnaar van dit concours een optreden met het orkest aan. De artistiek manager van het orkest wijst in overleg met enkele leden van de Artistieke Commissie en uit het orkest afkomstige juryleden de winnaar aan.

2.7.8 Accordeon Festival Deventer

Elke twee jaar vindt in Deventer het Accordeonfestival plaats. Daar nam het Nederlands Symfonieorkest in 2012 voor de derde maal aan deel en verzorgde het openingsconcert van het festival op 2 februari met o.a. de Nederlandse première van het Accordeonconcert (2010) van Magnar Åm.

2.7.9 Euregio Summerwinds Festival

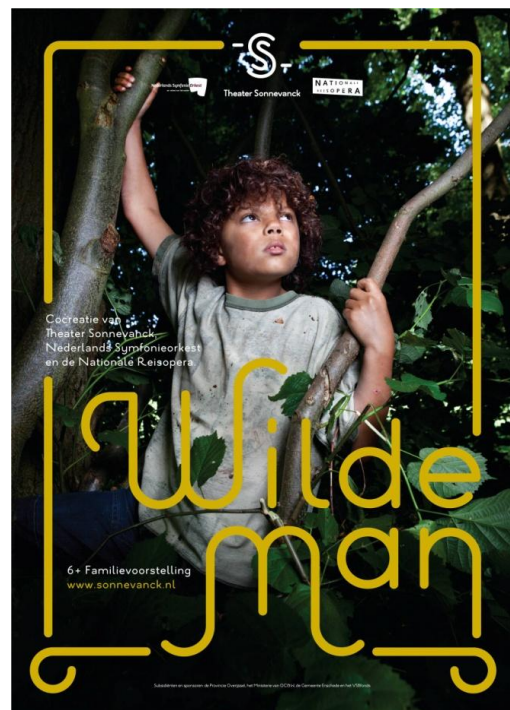
Op het Euregionale festival 'Summerwinds' stonden van 1 juli tot 7 september de houtblaasinstrumenten centraal tijdens concerten in het Münsterland en het Nederlandse grensgebied. Het Nederlands Symfonieorkest verzorgde op vrijdag 7 september het slotconcert van het festival. Hierbij werd onder meer Mozarts Sinfonia Concertante voor hobo, klarinet, hoorn en fagot uitgevoerd.

2.7.10 2score Music theatre

2Scoremusictheatre is een samenwerkingsverband van De Nationale Reisopera, Jeugdtheater Sonnevance, ArtEZ Conservatorium, het Nederlands Symfonieorkest en het Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede. De samenwerkende partners schreven in 2011 een prijsvraag uit voor jonge muziektheatermakers. Duo's van tekstschrijvers en componisten werden opgeroepen om concepten in te leveren voor een nieuwe muziektheatervoorstelling. In de loop van 2011 en 2012 beoordeelde de vakjury de inzendingen, gaf drie duo's de gelegenheid een concept uit te werken en koos een winnaar. Het winnende duo werd vervolgens door diverse professionals intensief begeleid bij het realiseren van de productie. De wereldpremière van het winnende stuk vond plaats op 18 december in het Wilminktheater te Enschede.

2.7.11 Jeugdtheater Sonnevance

Mede in het kader van de in 2011 gemaakte samenwerkingsafspraken met Jeugdtheater Sonnevance (het in Enschede gevestigde jeugdtheatergezelschap), ontstond in 2012 een coproductie van Sonnevance, de Nationale Reisopera en het Nederlands Symfonieorkest: 'Wildeman', een muziektheaterproductie voor jeugd vanaf 6 jaar. De première vond plaats op 2 december in het Rabotheater Hengelo, waarna voorstellingen volgden op scholen en in theaters binnen en buiten de provincie.

2.8 Educatie

Educatie en participatie behoren tot de belangrijkste pijlers van het beleid van het Nederlands Symfonieorkest. Het orkest wil zoveel mogelijk kinderen en jongeren met klassieke muziek in aanraking brengen. Daartoe heeft het orkest een doorlopende leerlijn muziekeducatie ontwikkeld en een gevarieerd aanbod voor jong en oud. Als spil in de provincie Overijssel speelt het orkest een belangrijke rol in het onderwijs- en culturele veld.

De educatieve activiteiten van het orkest beperken zich niet tot schoolgaande kinderen en jongeren, maar richten zich daarnaast op verschillende doelgroepen zoals volwassenen, amateurs en studenten. Voorbeelden van deze activiteiten zijn luistercursussen, lezingen, lunchconcerten, buitenconcerten, repetitiebezoeken, workshops en coaching van amateurmuzikanten door orkestmusici.

De groei van educatieve activiteiten van het orkest van de afgelopen jaren heeft zich in 2012 voortgezet. Dit heeft niet alleen geresulteerd in een verdere toename van de diversiteit aan educatieve activiteiten van het orkest, maar ook een grotere spreiding van deze activiteiten tot in de haarvaten van de provincie. Zo worden de interactieve orkestproducties inmiddels ook in Zwolle structureel in het curriculum van scholen opgenomen. Musici ondersteunen het leerorkest MIK 'Muziek en ik', geven workshops en spelen voorstellingen in verschillende plaatsen van de 25 gemeenten in Overijssel.

In 2012 hebben orkestmusici meer dan ooit scholen bezocht om kinderen te enthousiasmeren voor klassieke muziek. Succesvolle projecten op school waren o.a. 'Maximus Musicus in de klas' en 'Wie vermoordde Ramona Rapsodie'. Bij het project vertelt een musicus met instrumenten en gettoblaster aan kleuters over het orkest aan de hand van avonturen van een kleine muis. Bij het tweede project lossen scholieren samen met 10 musici en een acteur (privé-detective) een muzikale moord op en zo alle instrumenten leren kennen. Het concert werd in de klas voorbereid aan de hand van een vernieuwend lespakket waarbij vakvakken als wiskunde, taal aardrijkskunde en geschiedenis aan bod komen in het thema van het concert.

In het verslagjaar heeft het orkest nadrukkelijk ingezet op een versteviging van de bestaande relaties door structureel contact te onderhouden met het onderwijs en culturele instellingen. In Enschede hebben directies van 13 culturele instellingen hun krachten gebundeld in een consortium cultuureducatie. Ook de onderwijsbesturen uit

Enschede hebben zich gecommitteerd aan de gewenste kwaliteitsslag om cultuureducatie de plek in het onderwijs te geven die het verdient: 'van leuk naar betekenisvol' en van losstaande activiteiten naar een geïntegreerd curriculum.

Bij het project 'Art2Go' hebben 2000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs kennisgemaakt met 12 culturele instellingen in Enschede, die gezamenlijk workshops aanboden. Art2Go wordt door alle scholen in Enschede en aantal scholen in Hengelo en Almelo de komende jaren in het curriculum opgenomen.

Met de ambitie om meer maatwerk te kunnen leveren aan scholen is in het verslagjaar in samenwerking met Jeugdtheater Sonnevand en de Nationale Reisopera bij de co-productie Wildeman een intensief educatietraject gestart: een pilot voor een traject waarbij scholen en culturele instellingen elkaar adopteren om in gesprek met directies en cultuurcoördinatoren te werken aan een versterking en kwaliteitsimpuls van het basiscurriculum door middel van cultuureducatie. Deze pilot en de doorlopende leerlijn van het orkest zal in 2013 de basis vormen voor de regeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit'.

Ook heeft het Nederlands Symfonieorkest in 2012 samengewerkt met educatieafdelingen van de collega-orkesten o.a.: De Instrumententuin en de Vuurvogel (Holland Symfonia), Eriks wonderbaarlijke reis (Limburgs Symfonie Orkest) en is de start gemaakt met een intensieve samenwerking met Het Gelders Orkest middels co-producties en een gezamenlijk educatiebeleid voor Oost-Nederland. Ook studenten en docenten van ArtEZ weten de weg naar het orkest steeds beter te vinden voor masterclasses, werkervaring door workshops, schoolprojecten en stages. Met De Muziekschool Twente wordt samengewerkt om scholen en amateurs in de regio Twente gezamenlijk te bedienen. Eind 2012 zijn voor Serious Request door alle partners uit het Nationaal Muziekkwartier projecten georganiseerd voor verschillende binnen- en buitenschoolse doelgroepen rondom de concertserie 'Das Lied von der Erde' van Mahler.

Aangemoedigd door de groei van educatieve activiteiten in 2012, positieve evaluaties en enthousiaste reacties van de verschillende doelgroepen en gesteund door samenwerkingspartners vanuit de kunstsector en het onderwijs, werkt het orkest verder aan zijn ambitie om meer coherentie aan te brengen in het educatieve aanbod in de provincie, de effecten ervan te versterken en muziekeducatie een kwaliteitsimpuls te geven.

2.9 Stichting Vrienden van het Nederlands Symfonieorkest

Financiële bijdrage en besteding

In het verslagjaar 2012 heeft het bestuur van de stichting Vrienden van het Nederlands Symfonieorkest een bedrag van in totaal € 54.000 kunnen bijdragen aan de volgende doelen:

- **Het Jubileumboek** dat ter gelegenheid van het 80 jarig bestaan van NedSym is uitgegeven.
- **Een betere informatiebalie.** Om bezoekers van diverse concerten en optredens de best mogelijke service te bieden wordt er een multifunctionele informatiebalie ontwikkeld.
- **Kinderconcerten.** Kinderen wordt de kans geboden klassieke muziek te ervaren en zelf muziek te maken. Het betreft een bijzonder project in de gehele provincie met workshops, muzieklessen in de klas en als "grande finale" een concert waar de kinderen een actieve rol spelen. Aan een soortgelijk project hebben in 2011 ca. 3000 kinderen deelgenomen.

Jeugdbeleid

In samenwerking met NedSym, dat vanuit haar gezichtshoek een succesvol Jeugdbeleid voert dat ook door de Stichting Vrienden wordt ondersteund, heeft het bestuur enige tijd geleden besloten een actief jeugdbeleid te voeren onder de naam "De Jonge Vriend". Doelstelling is om jongeren tot 27 jaar bij klassieke muziek en het orkest te betrekken. Daartoe is een speciaal lidmaatschap – "De Jonge Vriend" – voor een speciaal tarief beschikbaar. Voor deze groep jongeren is tevens een aantal extra incentives beschikbaar gesteld. Voorts wordt samenwerking gezocht met andere organisaties en instellingen om deze doelstelling verder te ontwikkelen.

Bijzondere concerten

- In het bestand van ongeveer 950 Vrienden bevindt zich een kleine groep van speciale begunstigers van het NedSym. Deze groep wordt aangeduid als 'Begunstigers+'. Ieder jaar worden zij uitgenodigd voor een speciaal concert. In dit verslagjaar zijn zij uitgenodigd voor een concert tijdens het Liszt festival in Enschede, dat werd georganiseerd naar aanleiding van de 200ste geboortedag van Franz Liszt.
- Voor het jaarlijkse Vriendenconcert is dit keer Zwolle als locatie gekozen, om daarmee de Zwolse Vrienden een 'thuisconcert' aan te bieden. Om dit mogelijk te maken zijn de Vrienden uit andere plaatsen per bus naar Zwolle vervoerd. Ruim 500 Vrienden en genodigden hebben het concert bijgewoond. Tijdens deze avond is het Britten Jeugdorkest uit Zwolle een jaar gratis lid geworden van De Jonge Vriend.

Het Wilmersbergconcert

Het bestuur heeft zich actief ingezet bij het realiseren van het jaarlijks Wilmersbergconcert en heeft dit jaarlijks terugkerend evenement gebruikt voor de werving van nieuwe Vrienden.

Kunst in het Volkspark

Ook hier heeft het bestuur een actieve rol gespeeld bij de verkoop van CD's en de werving van nieuwe leden.

Luistercursus

Op de locaties Zwolle en Enschede hebben ruim 100 Vrienden deelgenomen aan de door het bestuur georganiseerde luistercursussen.

Muziekreizen

Het bestuur heeft zich actief ingezet om de muziekreis naar China in 2013, waarbij een dertigtal Vrienden het orkest tijdens een tournee begeleid, mogelijk te maken. De reis is inmiddels volgeboekt.

Lezing Götterdämmerung

Door Stephan Heber is een lezing gegeven over Götterdämmerung, ter voorbereiding op dit vierde deel van Der Ring des Nibelungen.

Vriendennieuws

In het verslagjaar zijn een tweetal exemplaren van het Vriendennieuws uitgebracht met daarin actuele informatie over luistercursussen, voorgenomen reizen, bijzondere concerten en andere relevante data. Ook informatie uit de muziekliteratuur en beleidsvoornemens werden daarin meegenomen.

Samenstelling bestuur

Het bestuur van de stichting bestaat per 31-12-2012 uit de volgende personen:

De heer mr. H.C. Van der Sijs, voorzitter

De heer B. Klaver, vicevoorzitter

De heer drs. G.G.J.H.M. Leonards, secretaris

De heer drs. A.J.M. Smale, penningmeester

De heer J. Bos, afgevaardigde Deventer

Mevrouw A.A.M. Van der Hart - Lange, ledenadministratie

3 JAARREKENING

3.1 Balans 2012

ACTIVA	31-12-2012	31-12-2011
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	268.915	323.809
Financiële vaste activa	18.060	18.000
Totale Vaste Activa	286.975	341.809
Vorraden	39.286	65.685
Vorderingen	500.008	868.004
Liquide middelen	4.188.887	367.281
Totale Vlottende Activa	4.728.181	1.300.970
TOTALE ACTIVA	5.015.156	1.642.779
PASSIVA	31-12-2012	31-12-2011
Algemene reserve	357.946	5.220
Totale Eigen Vermogen	357.946	5.220
Voorzieningen	39.618	-
Totale voorzieningen	39.618	-
Totale Langlopende schulden	118.795	131.239
Totale Kortlopende schulden	4.498.797	1.506.320
TOTALE PASSIVA	5.015.156	1.642.779

3.2 Functionele exploitatierekening 2012

BATEN	2012	Begroting	2011
	€	€	€
Directe opbrengsten	1.117.971	1.125.500	1.259.106
<i>Publieksinkomsten</i>	785.838	700.500	1.002.948
<i>Sponsorinkomsten</i>	-	-	-
<i>Overige inkomsten</i>	332.134	425.000	256.158
Indirecte opbrengsten	-	-	-
Totale Opbrengsten	1.117.971	1.125.500	1.259.106
Subsidie OCW	6.622.928	5.525.500	5.649.826
Subsidie provincie CuNo	370.029	350.000	362.774
Subsidie gemeenten CuNo	73.054	65.000	72.052
Overige subsidies/bijdragen	10.500	450.000	590.430
<i>Subsidies uit publieke middelen</i>	-	-	-
<i>Bijdragen uit private middelen</i>	10.500	450.000	590.430
<i>Bijdragen van VSB-fonds</i>	-	-	-
Totale Bijdragen	7.076.511	6.390.500	6.675.082
TOTALE BATEN	8.194.482	7.516.000	7.934.188
LASTEN	2012	Begroting	2011
	€	€	€
Beheerlasten personeel	1.172.235	1.018.000	1.066.520
Beheerlasten materieel	402.934	426.000	423.992
Totale Beheerlasten	1.575.169	1.444.000	1.490.512
Activiteitenlasten personeel	5.062.852	4.907.000	5.215.215
Activiteitenlasten materieel	1.104.183	1.027.500	1.064.190
Totale Activiteitenlasten	6.167.036	5.934.500	6.279.405
TOTALE LASTEN	7.742.205	7.378.500	7.769.917
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	452.276	137.500	164.271
Saldo rentebaten/-lasten	-6.263	-16.000	-7.396
Saldo bijzondere baten/lasten	-93.290	0	-64.312
EXPLOITATIERESULTAAT	352.725	121.500	92.563
Dit exploitatieresultaat is als volgt verwerkt:			
Toegevoegd/onttrokken algemene reserve	352.725	121.500	92.563

3.3 Algemene toelichting

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Nederlands Symfonieorkest bestaan voornamelijk uit het bevorderen van symfonische muziek.

Voorschriften jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de voorschriften van het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012 hetgeen blijkt uit de indeling van de jaarrekening.

Vergelijkende cijfers

Tenzij anders vermeld, zijn de cijfers van 2012 vergelijkbaar met de cijfers uit de normbegroting, alsmede de cijfers van 2011.

Gelieerde organisaties

Als gelieerde organisaties kunnen worden aangemerkt:

Stichting Remplaçanten Orkest van het Oosten: deze stichting heeft als doel het beschikbaar stellen van musici, dirigenten, solisten en andere medewerkers aan Stichting Nederlands Symfonieorkest.

Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV: deze vennootschap heeft als doel het beschikbaar stellen van werknemers aan orkesten en culturele instellingen ter uitvoering van taken en werkzaamheden op het gebied van het orkestwezen. Het selecteren, werven, in dienst nemen en opleiden van personen die uitvoering moeten geven aan de doelstellingen.

Stichting Aurora Muziek en Opera: deze stichting heeft als doel het verzorgen of doen verzorgen van concerten en evenementen; Het bieden van een platform voor de ontwikkeling van uitvoerende kunstenaars.

Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest: deze stichting heeft als doel het verlenen van steun aan en de financiering van culturele instellingen en organisaties die ten doel hebben het aanbeiden en uitvoeren van muziek in Overijssel, in het bijzonder Stichting Nederlands Symfonieorkest, en de daarmee verbonden instellingen.

Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest BV: deze vennootschap heeft als doel dienstverlening voor uitvoerende kunst door middel van het verlenen van diensten en geven van adviezen op het gebied van projectmanagement alsmede het (doen) ontwikkelen, begeleiden, organiseren en uitvoeren van projecten en evenementen, in het bijzonder op muzikaal en cultureel gebied, al dan niet in samenwerking met of in opdracht van derden alsmede het werven van gelden met gebruikmaking van genoemde zaken ten behoeve van Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten en zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen 33% van de bestede kosten, zoals nader in de toelichting op de balans is gespecificeerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden lineair berekend.

De volgende afschrijvingspercentages zijn van toepassing:

- gebouwen en terreinen	verbouwing	: 10%;
	verbouwing Muziekkwartier	: 10%;
- inventaris en inrichting	inventaris	: 20%;
	gebruiksapparatuur	: 20%;
	werkkleding	: 20%;
	instrumenten	: 5%/10%;
	computerapparatuur	: 20%;
	software	: 20%;
- vervoermiddelen	vrachtauto	: 20%.

Financiële vaste activa

De deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Stichting Nederlands Symfonieorkest.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, wordt een voorziening gevormd, primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het resterende aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de vennootschap ten behoeve van deze deelnemingen.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs en indien van toepassing onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Vorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijzen.

Er is geen voorziening voor eventuele incurantheid van voorraden getroffen.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor eventuele oninbaarheid wordt een voorziening getroffen op basis van individuele beoordeling.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders is vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

Voorziening voor personeelsbeloningen

De stichting heeft een pensioenregeling, die wordt gefinancierd door afdrachten aan bedrijfstakpensioenfonds (ABP). Daarbij worden de opgebouwde aanspraken steeds in het betreffende kalenderjaar afgefinancierd door middel van kostendekkende premiebetalingen. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor de stichting en worden in de balans opgenomen als voorziening. Bij eindloonregelingen wordt een verplichting (voorziening) voor (coming) backservice opgenomen indien toekomstige salarisverhogingen op balansdatum reeds zijn toegezegd.

De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt ultimo 2012 volgens opgave van het fonds 96% en ultimo 2011 94%. Op basis van de uitvoeringsovereenkomsten heeft de stichting geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies. Ultimo 2012 (en 2011) had de stichting derhalve geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

Er zijn in 2012 geen functionarissen die een belastbaar inkomen hebben ontvangen dat boven de WOPT-norm (€ 194.000) ligt.

3.4 Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieresultaat

Algemeen

Als exploitatieresultaat is bepaald, het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde diensten en de exploitatie- en overige lasten over het jaar waarop zij betrekking hebben, tenzij anders is vermeld. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Baten

De baten worden overwegend gevormd uit ontvangen overheidssubsidies, sponsorgelden en recettes bij optredens, alsmede (culturele) fondsen en bijdragen gelieerde partijen. De bedragen zijn na aftrek van eventuele belastingen en kortingen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden lineair berekend.

Overige lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Bijzondere baten/lasten

Als buitengewone baten en lasten worden aangemerkt die inkomsten en uitgaven die niet gerelateerd zijn aan enig cultureel ondernemerschap.

Bestemmingsreserve

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, worden met uitzondering van projectsubsidies in de staat van baten en lasten vermeld, onder vermelding van de aard van de bestemming. Ook de besteding hiervan wordt afzonderlijk vermeld.

Indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden verwerkt in de desbetreffende bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en).

Indien in een volgend verslagjaar uit deze bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en) wordt geput, wordt deze besteding in de staat van baten en lasten als last verantwoord.

Het saldo van de staat van baten en lasten wordt bepaald inclusief het overschot of tekort dat is ontstaan uit hoofde van de baten en lasten met een bijzondere bestemming. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie van de verwerking van dit saldo opgenomen, waaruit blijkt hoe dit saldo is verwerkt in de onderscheiden posten van het eigen vermogen.

Jubileumvoorziening

Er is een jubileumvoorziening gevormd voor personeelsleden die 12,5 en/of 25 jaar in dienst kunnen zijn. De uitkeringen zijn gebaseerd op de geldende CAO. In de voorziening wordt rekening gehouden met een blijfkans. De voorziening wordt naar rato opgebouwd tot aan de jubileumdatum. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde met een rekenrente van 2%.

3.5 Toelichting op de balans 2012

VASTE ACTIVA

■ Materiële vaste activa

	Aanschaf waarde	Cumul. afschrijving	Boekwaarde 1-1-2012	Investerings €	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2012
	€	€	€	€	€	€
Verbouwing	53.720	42.441	11.279	-	2.447	8.832
Muziekkwartier	27.345	8.860	18.485	-	2.736	15.749
Inventaris	100.255	71.808	28.447	4.530	11.700	21.277
Gebruiksapparatuur	100.983	79.259	21.723	-	7.733	13.990
Werkkleding	96.871	82.180	14.690	-	9.655	5.035
Instrumenten	409.673	255.632	154.041	6.473	19.999	140.516
Computerapparatuur	72.855	67.536	5.320	-	2.219	3.100
Software	34.154	28.655	5.499	9.170	1.919	12.750
Vervoermiddelen	92.500	28.174	64.325	-	16.660	47.666
Totaal	988.354	664.544	323.809	20.173	75.068	268.915

In 2012 hebben beperkte investeringen plaatsgevonden in inventaris, instrumenten en in software licenties.

■ Financiële vaste activa

Het belang van de stichting in een andere maatschappijen is al volgt verdeeld:

Aandeel in
geplaatst
kapitaal in
%

Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten B.V.

100,00

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

	31-12-2012	31-12-2011
	€	€
Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten B.V.		
Boekwaarde per 1 januari	18.000	18.000
Correcties	60	-
Gestort aandelenkapitaal	-	-
Boekwaarde per 31 december	18.060	18.000

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
■ Voorraden		
Voorraad Cd's/boeken	<u>39.286</u>	<u>65.685</u>

Met name in 2010, 2011 en 2012 zijn van een aantal orkestuitvoeringen CD opnamen gemaakt. De voorraad is in 2012 afgeboekt na vaststelling van de werkelijke hoeveelheden per balansdatum. Deze zullen in de komende jaren tijdens onder meer concertuitvoeringen verkocht gaan worden. Er is geen voorziening voor incurantheid gevormd.

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
■ Vorderingen		
Debiteuren		
Debiteuren	239.081	192.158
Voorziening dubieuze debiteuren	<u>-1.528</u>	<u>-36.274</u>
	<u>237.553</u>	<u>155.884</u>

Het debiteurensaldo per 31 december 2012 is individueel beoordeeld. Waar nodig is een voorziening getroffen.

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
Vorderingen op gelieerde organisaties		
Rekening-courant Stichting Remplaçanten Orkest van het Oosten (SRO).	-	65.463
Rekening-courant Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest	2.129	-
Rekening-courant Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest BV	18.210	-
Rekening-courant Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV	5.718	-
Rekening-courant Aurora Muziek en Opera	<u>13.524</u>	<u>-</u>
	<u>39.581</u>	<u>65.463</u>

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	<u>44.910</u>	<u>33.009</u>

Het saldo van de omzetbelasting bestaat uit de suppletieaangiften 2011 en 2012 en de teruggave omzetbelasting oktober en november 2012 alsmede de af te dragen omzetbelasting december 2012.

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
Overige vorderingen		
Nog te factureren omzet	-	461.213
Nog te ontvangen inkomsten	91.619	25.200
Lening instrumentenfonds	1.694	4.214
Lening medewerkers NedSym	90	90
Lening fietsplan	-	534
Overige vorderingen	<u>1.824</u>	<u>-</u>
	<u>95.227</u>	<u>515.416</u>

Onder Nog te factureren omzet waren in 2011 opgenomen de doorbelaste kosten, alsmede de geactiveerde kosten welke betrekking hebben op kosten die door Stichting Nederlands Symfonieorkest gemaakt waren ten behoeve van Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest B.V. ter hoogte van € 451.897. Onder de Nog te ontvangen inkomsten zijn onder andere opgenomen inkomsten gerelateerd aan voorstellingen waarvan de afrekening in 2013 is/wordt verzonden.

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	80.802	96.297
Waarborgen en Depotbedragen	<u>1.935</u>	<u>1.935</u>
	<u>82.737</u>	<u>98.232</u>

In de vooruitbetaalde kosten ad € 80.802 zijn onder meer de kosten van producties die in 2013 zijn/worden uitgevoerd waarvoor reeds betalingen zijn verricht ad EUR 40.114 alsmede kosten J. Franssens (componist) van € 35.000.

Totale Vorderingen	<u>500.008</u>	<u>868.004</u>
---------------------------	----------------	----------------

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
■ Liquide middelen		
Rabobank, rekening-courant rekeningnummer 3968.36.283	-	-
Rabobank, rekening-courant rekeningnummer 3968.21.863	55.144	52.811
ABN AMRO Bank, rekening-courant rekeningnummer 5181.95.996	6.256	23
ABN AMRO Bank, ondernemersdeposito rekeningnummer 5606.13.695	3.800.006	6
ABN AMRO Bank, rekening-courant rekeningnummer 4575.25.541	323.849	310.502
Kas	<u>3.631</u>	<u>3.939</u>
	<u>4.188.887</u>	<u>367.281</u>

De saldi van de bankrekeningen corresponderen met de saldi van de laatste dagafschriften over het boekjaar. De liquiditeitspositie is verbeterd als gevolg van ontvangst van de eenmalige lumpsumsubsidie van het ministerie van OCW.

EIGEN VERMOGEN

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
■ Algemene Reserve		
Stand per 1 januari	5.220	-87.343
Exploitatieresultaat	<u>352.725</u>	<u>92.563</u>
	357.945	5.220
Overige mutaties	-	-
Stand per 31 december	<u>357.945</u>	<u>5.220</u>
Totale Eigen vermogen	<u>357.945</u>	<u>5.220</u>

VOORZIENINGEN

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
■ Jubileumgelden		
Stand per 1 januari	-	-
Ottrekking	<u>-</u>	<u>-</u>
	-	-
Dotaties	<u>39.618</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>39.618</u>	<u>-</u>
Totale Voorzieningen	<u>39.618</u>	<u>-</u>

In 2012 is conform de richtlijnen voor jaarverslaggeving een voorziening jubileumkosten gevormd ten bedrage van € 39.618, welke dient ter dekking van toekomstige jubileumkosten.

LANGLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
ABN AMRO Bank Lease .443		
Hoofdsom	60.500	60.500
Afgeïst tot en met 31 december	-17.458	-6.262
Restant hoofdsom per 1 januari	<u>43.042</u>	<u>54.238</u>
Opgenomen in boekjaar	-	-
Aflossingen in boekjaar	-11.803	-11.196
Restant hoofdsom per 31 december	<u>31.239</u>	<u>43.042</u>
Kortlopend deel per 31 december	-12.444	-11.803
Langlopend deel per 31 december	<u>18.795</u>	<u>31.239</u>

Deze leaseovereenkomst is aangegaan in 2010 ten behoeve van de aanschaffing van een vrachtwagen, die wordt ingezet voor het transporteren van orkestmaterialen.

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
Lening UniVastgoed B.V. te Zwolle		
Stand per 1 januari	100.000	-
Mutatie bij	-	100.000
Mutatie af	-	-
Stand per 31 december	<u>100.000</u>	<u>100.000</u>

De verstrekte geldlening heeft een looptijd tot 1 januari 2019, er zijn geen zekerheden verstrekt. Aflossing vindt plaats voor het eerst op 1 januari 2016 en vervolgens in 4 jaarlijks gelijkblijvende termijnen. Het rentepercentage bedraagt 5 % en is over de gehele looptijd vast en wordt jaarlijks per ultimo boekjaar betaald.

Totale Langlopende schulden	<u>118.795</u>	<u>131.239</u>
------------------------------------	----------------	----------------

KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen		
ABN AMRO Bank, rekening-courant rekeningnummer 4575.25.541	<u>-</u>	<u>-</u>

De saldi van de bankrekeningen corresponderen met de saldi van de laatste dagafschriften over het boekjaar.

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
Schulden aan leveranciers		
Crediteuren	<u>336.053</u>	<u>230.462</u>

Dit betreffen schulden aan toeleveranciers van de stichting.

Schulden aan gelieerde organisaties

Rekening-courant Stichting Remplaçanten Orkest
van het Oosten (SRO).

<u>39.441</u>	<u>-</u>
<u>39.441</u>	<u>-</u>

Schulden aan en vorderingen op de Stichting Remplaçanten Nederlands Symfonieorkest (SRO) worden in een rekening-courant geregistreerd.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Loonheffing en premies sociale verzekeringen
Omzetbelasting

182.273	231.647
<u>-</u>	<u>-</u>
<u>182.273</u>	<u>231.647</u>

Het saldo loonheffing en sociale verzekeringen ultimo boekjaar bestaat uit af te dragen loonheffing december alsmede af te dragen pensioenpremie ABP over de maand december.

	<u>31-12-2012</u>	<u>31-12-2011</u>
	€	€
Overige schulden		
Vakantiegeld	108.235	140.828
Nog te betalen kosten	115.634	104.363
Rekening-courant Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest	-	150.000
Nog te betalen mediatoeslag	6.104	-
Nog te betalen schade-uitkeringen	-	25.082
Vakantiedagen	35.627	39.171
Eindejaarsuitkering	3.381	-
Nog te ontvangen facturen	46.055	62.555
Nog te betalen kosten Loyalis	-	13.500
Verplichting wachtgeldregeling	25.974	-
Aflossingsverplichting ABN AMRO Lease .443	12.444	11.803
Aflossingsverplichting ABN AMRO Lease .297	-	7.808
Vooruit ontvangen subsidies	3.472.495	-
Vooruit ontvangen bedragen	104.500	458.959
Overlopende passiva	10.580	30.142
	<u>3.941.029</u>	<u>1.044.211</u>

De Vooruit ontvangen bedragen 2011 betreffen de van de Provincie Overijssel ontvangen subsidie over 2012, welke in 2011 is ontvangen ad € 350.000, alsmede de vooruit ontvangen recettes op de serie concerten seizoen 2011-2012. De recette van concerten seizoen 2012-2013 wordt per voorstelling ontvangen. De vooruit ontvangen bedragen 2012 bestaan uit in 2012 ontvangen sponsorgelden en subsidies welke betrekking hebben op 2013.

De Rekening-courant Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest 2011 ad € 150.000 betreft een voorschotbetaling van € 400.000 minus de bijdrage van Patronaat over 2011 van € 250.000.

Onder vooruit ontvangen subsidies staat het nog aan te wenden deel van de in 2012 van het ministerie van OCW ontvangen eenmalige lumpsumsubsidie, welke conform instructie van het ministerie is opgenomen als vooruit ontvangen subsidie. Deze subsidie is verstrekt als tegemoetkoming in de kosten voor de periode 2013-2016, waarin een verminderd aandeel aan structurele subsidie ten laste van de rijksbegroting zal worden ontvangen. Het bedrag bestaat uit toekomstige frictiekosten (€ 1.844.677) en uit kosten die gemaakt moeten worden voor het treffen van een voorziening voor toekomstige werkloosheidskosten als werkgever zonder B3 status (€1.647.847). Tevens is een vordering van € 20.029 op de provincie Overijssel opgenomen.

De Vakantiegeld- en vakantiedagenverplichting zijn ontleend aan de salarisadministratie en conform deze administratie opgenomen. De verplichting wachtgeld betreft een werknemer van de stichting die in 2008 is ontslagen. In 2009 is met betrokkene overeengekomen dat de stichting het salaris blijft doorbetalen tot aan het moment dat werknemer een nieuwe dienstbetrekking aanvaardt, doch met een maximum van 5 jaren, in casu 15 maart 2014.

De nog te betalen kosten ad € 115.634 bestaan onder meer uit nog te betalen bedragen voor solisten en overige nog te ontvangen kosten van in 2012 verrichte concertproducties en de inschatting van de BUMA afrekening. Daarnaast zijn verplichtingen opgenomen voor overuren, alsmede de afsluitende accountantscontrole over 2012.

De post nog te ontvangen facturen bestaat uit kosten over 2012, welke in 2013 aan de stichting zijn gefactureerd.

Totale Kortlopende schulden	<u>4.498.796</u>	<u>1.506.320</u>
------------------------------------	------------------	------------------

3.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De Stichting Nederlands Symfonieorkest maakt samen met de Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV sinds 1 oktober 2012 deel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting.

De stichting is met de gemeente Enschede een huurovereenkomst aangegaan voor de huur van het Muziekcentrum. Het huurcontract eindigt, na verlenging met 1 jaar, contractueel op 15 augustus 2014. De huurkosten zullen voor het jaar 2013 circa € 208.000 bedragen.

3.7 Toelichting op de functionele exploitatierekening 2012

Het boekjaar is afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 352.725. Bij de begroting over 2012 was uitgegaan van een positief exploitatieresultaat van € 121.500.

Hieronder worden de belangrijkste posten nader toegelicht en vergeleken met de cijfers uit de begroting alsmede de cijfers 2011.

BATEN

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
■ Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten			
Recettes concerten	380.333	424.000	372.098
Uitkoopsom concerten	237.771	168.500	202.126
Inkomsten opera	36.330	38.500	280.852
Inkomsten koorbegeleiding	66.378	60.000	84.147
Inkomsten tournees	-	-	-
Overige inkomsten producties	65.026	9.500	63.725
	<u>785.838</u>	<u>700.500</u>	<u>1.002.948</u>

Begroting

De recettes over 2012 blijven achter op de begroting. De uitkoopsommen waren over 2012 hoger dan begroot, onder andere als gevolg van Air Ways. De overige inkomsten liggen in lijn met de begroting.

2011

Ten opzichte van het vorige boekjaar valt op dat de recettes en uitkoopsommen concerten hoger zijn uitgekomen. Vanwege de grote opera in 2011 liggen de Inkomsten opera fors lager dan in het jaar 2011 (zoals begroot).

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
Overige inkomsten			
Inkomsten Apollo	125.000	175.000	125.000
Inkomsten sponsors	35.000	120.000	35.000
Bijdrage Vrienden NedSym	57.716	7.500	7.500
Inkomsten CD verkoop	4.008	5.000	6.411
Inkomsten advertenties	2.934	5.000	1.597
Inkomsten sponsorwerving	78.027	110.000	42.650
Inkomsten Podium	-	-	-
Overige inkomsten	29.448	-	50.103
	<u>332.134</u>	<u>425.000</u>	<u>256.158</u>

Begroting en 2011

De overige inkomsten over 2012 liggen vanwege lagere sponsorinkomsten en minder dan verwachte inkomsten sponsorwerving (met name barterdeals) onder de begroting.

Ten opzichte van 2011 is sprake van stijging.

Totale Opbrengsten	1.117.971	1.125.500	1.259.106
---------------------------	-----------	-----------	-----------

	<u>2012</u>	<u>Begroting</u>	<u>2011</u>
	€	€	€
■ Subsidie OC&W			
Structurele subsidie ministerie OC&W	5.544.096	5.525.500	5.649.826
Incidentele subsidie ministerie OC&W	<u>1.078.832</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal subsidie ministerie OC&W	<u>6.622.928</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

Het ministerie heeft over het boekjaar een subsidie beschikbaar gesteld van € 5.554.096. Evenals in 2011 is in 2012 beperkte prijsindexatie toegepast. Conform de beschikking 2008-2012 is in 2012 een korting van 2,2,% doorgevoerd. Ten opzichte van voorgaand jaar is € 95.730 minder OC&W subsidie ontvangen.

Onder incidentele subsidies staat het in 2012 aangewende deel van een in 2012 van het ministerie van OCW ontvangen eenmalige lumpsumsubsidie.

	<u>2012</u>	<u>Begroting</u>	<u>2011</u>
	€	€	€
■ Subsidie provincie			
Subsidie provincie Overijssel	<u>370.029</u>	<u>350.000</u>	<u>358.295</u>

De provincie Overijssel heeft voor de subsidieperiode 2009-2012 een subsidie toegekend. Voor het boekjaar 2012 betrof dit een toekenning van € 370.029, inclusief provinciale index. De subsidie wordt verleend ten behoeve van onder andere sociale infrastructuur en cultuur in de provincie.

	<u>2012</u>	<u>Begroting</u>	<u>2011</u>
	€	€	€
■ Subsidie gemeenten			
Subsidie gemeente Enschede	<u>73.054</u>	<u>65.000</u>	<u>72.052</u>

De gemeente Enschede heeft de verstrekte subsidie verhoogd naar € 73.054 over 2012. De subsidie geldt als een bijdrage in de formatiekosten van het orkest.

	<u>2012</u>	<u>Begroting</u>	<u>2011</u>
	€	€	€
■ Overige subsidies/bijdragen			
Bijdrage St.Patronaat Nederlands Symfonieorkest	-	-	250.000
Culturele projecten/fondsen	<u>10.500</u>	<u>450.000</u>	<u>340.430</u>
Overige subsidies	<u>10.500</u>	<u>450.000</u>	<u>590.430</u>

In 2012 is geen beroep gedaan op een bijdrage van de Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest. De inkomsten uit culturele projecten zijn lager dan begroot, grotendeels als gevolg van het niet toekennen van subsidie door Ammodo. Ten opzichte van 2011 zijn bijdragen uit culturele projecten/fondsen gedaald. Dit wordt deels veroorzaakt door toerekening van subsidies aan het boekjaar 2011, waarvan de kosten in 2012 zijn gerealiseerd.

Totale Bijdragen	<u>7.076.511</u>	<u>6.390.500</u>	<u>6.675.082</u>
-------------------------	------------------	------------------	------------------

LASTEN

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
■ Beheerlasten			
Beheerslasten personeel			
Salariskosten kantoorpersoneel	886.023	822.000	781.864
Managementvergoeding	116.476	131.500	118.164
Kosten inhuur kantoorpersoneel	27.155	2.000	54.336
Loondoorbetalingverplichting	47.110	14.000	47.498
Friciekosten	65.254	-	-
Overige beheerlasten personeel	30.216	48.500	64.658
	<u>1.172.235</u>	<u>1.018.000</u>	<u>1.066.520</u>

Begroting

Per saldo liggen de beheerlasten € 154.235 boven de begroting. Deze overschrijding bestaat voor € 65.254 uit frictiekosten, gerelateerd aan de reorganisatie per eind 2012. De loondoorbetalingverplichting betreffen betalingen aan een voormalige werknemer, welke in 2008 uit dienst is getreden. De verplichting tot medio maart 2014 is opgenomen. De salariskosten kantoorpersoneel zijn hoger dan begroot, mede als gevolg van inhuur van een controller vanuit de Personeelsvoorziening Nederlandse orkesten BV.

2011

Voor de afwijking ten opzichte van 2011 geldt grotendeels dezelfde verklaring als voor de afwijking ten opzichte van de begroting.

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
Beheerlasten materieel			
Huisvestingskosten	66.661	83.500	74.484
Afschrijvingskosten	18.285	19.500	18.955
Kantoorkosten	317.988	323.000	330.553
	<u>402.934</u>	<u>426.000</u>	<u>423.992</u>
<i>Huisvestingskosten</i>			
Huur kantoren	40.501	50.000	42.262
ICT Muziekkwartier	21.943	26.500	26.743
Inrichting en onderhoud	1.282	1.500	772
Overige huisvestingskosten	2.935	5.500	4.707
	<u>66.661</u>	<u>83.500</u>	<u>74.484</u>

Begroting

De kosten voor huisvesting liggen iets onder de begroting voor het boekjaar 2011. De stichting maakt gebruik van de ICT faciliteiten van het Muziekkwartier. Vanaf 2009 worden hiervoor kosten doorberekend. De overige huisvestingskosten zijn lager vanwege minder permanente parkeerkosten. In 2012 is deel van deze kosten doorbelast aan projectmedewerkers.

2011

In vergelijking met vorig boekjaar liggen de huisvestingskosten onder het niveau van 2011.

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
<i>Afschrijvingskosten</i>			
Verbouwing kantoor	2.447	2.500	2.916
Inventaris	11.700	11.000	11.497
Computerapparatuur	2.219	4.000	2.763
Software	1.919	2.000	1.779
Vervoermiddelen	-	-	-
	<u>18.285</u>	<u>19.500</u>	<u>18.955</u>

Begroting en 2011

De afschrijvingen over 2012 liggen in lijn met de afschrijvingskosten over 2011.

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
<i>Kantoorkosten</i>			
Administratieve dienstverlening/controlling	46.335	82.000	81.300
Externe advieskosten	55.833	50.000	-10.600
Contributies en abonnementen	40.684	37.000	37.419
Juridische advieskosten	467	10.000	10.753
Kosten salarisverwerking	20.742	20.000	23.865
Portokosten	11.632	13.000	18.025
Kopieerkosten	12.516	10.000	15.119
Accountantskosten	16.750	11.500	15.250
Representatiekosten	10.710	15.000	19.723
Mutatie dubieuze debiteuren	8.200	-	31.199
Overige kantoorkosten	94.120	74.500	88.500
	<u>317.988</u>	<u>323.000</u>	<u>330.553</u>

Begroting

De kosten van controlling liggen lager dan begroot vanwege inhuur van een controller vanuit de Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV. Onder andere ten behoeve van verdere ontwikkeling van PR en marketing activiteiten heeft het management adviesondersteuning gevraagd van externe adviseurs.

2011

De belangrijkste afwijkingen 2012 ten opzichte van 2011 betreffen de lagere kosten controlling (positief € 35.000), de externe advieskosten (negatief € 65.000) en de mutatie dubieuze debiteuren (positief € 17.000).

Totale Beheerlasten	<u>1.575.169</u>	<u>1.444.000</u>	<u>1.490.512</u>
----------------------------	------------------	------------------	------------------

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
■ Activiteitenlasten			
Activiteitenlasten personeel			
Salariskosten musici	3.508.443	3.492.000	3.742.151
Honoraria remplaçanten	647.163	645.000	811.046
Artistieke leiding	470.684	420.000	304.593
Artistieke zaken	-	-	-
Solistische medewerking	138.649	192.500	235.679
Kosten musici boven de sterkte	66.562	65.000	65.931
Instrumenten-/kledinggeld	60.842	55.000	59.392
Mediatoeslag musici	-	-	67
Kosten wachtgelders	-	-	-
Bijdrage langdurig inactieven	-7.798	-	-44.860
Friciekosten	127.178	-	-
Overige beheerlasten personeel	51.129	37.500	41.216
	<u>5.062.852</u>	<u>4.907.000</u>	<u>5.215.215</u>

Begroting

De werkelijke kosten over 2012 liggen, gecorrigeerd voor frictiekosten, € 27.000 hoger dan de begroting over 2011. De afwijking op artistieke leiding wordt grotendeels veroorzaakt door nagekomen kosten voorgaand boekjaar.

2011

De salariskosten voor de musici zijn dit boekjaar circa € 234.000 lager dan vorig boekjaar ondanks 'duurdere' programmering. De inzet van remplaçanten ligt € 164.000 lager dan vorig boekjaar.

De vervanging van pensioengerechtigde orkestleden door jongere orkestleden, alsmede door remplaçanten gaat onverminderd door en leidt toekomstig tot lagere (vaste) personeelskosten.

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
Activiteitenlasten materieel			
Activiteitenkosten	730.137	653.000	767.610
Publiciteitskosten	315.513	316.000	234.965
Educatieve kosten	1.750	0	0
Afschrijvingskosten	56.783	58.500	61.615
	<u>1.104.183</u>	<u>1.027.500</u>	<u>1.064.190</u>

Activiteitenkosten

Huur Muziekcentrum	214.583	204.000	199.042
Zaalhuur en facilitair	167.207	149.000	112.684
Reis-, verblijf- en séjourkosten	79.687	56.000	98.410
Vervoerkosten	62.436	82.000	68.691
Muziekmateriaal	51.920	38.500	36.392
Overige activiteitenkosten	154.304	123.500	252.391
	<u>730.137</u>	<u>653.000</u>	<u>767.610</u>

Begroting en 2011.

De overschrijding van de huur wordt veroorzaakt door naheffing vanwege overschrijding van het aantal vastgestelde dagdelen. Ten opzichte van de begroting worden met name de overige activiteitenkosten overschreden. Deze overschrijding zit met name in de bijkomende kosten van orkestproducties (stemmen van instrumenten, af te dragen auteursrechten, te betalen zaalhuren, gastoptredens etc.).

De overige activiteitkosten liggen lager dan in 2011, waarbij kan worden opgemerkt dat deze kosten volledig 'programma' afhankelijk zijn. Deze bestaan onder andere uit auteursrechten, kosten voor natuurinstrumenten en licht & geluid.

	<u>2012</u>	<u>Begroting</u>	<u>2011</u>
	€	€	€
<i>Publiciteitskosten</i>			
Marketingcampagne	60.052	57.500	1.188
Radio en TV	5.000	35.000	13.200
Advertenties	5.635	20.000	16.785
Mutatie voorraad CD's	36.765	-	20.000
Overige publiciteitskosten	<u>208.061</u>	<u>203.500</u>	<u>183.792</u>
	315.513	316.000	234.965

Begroting

In het boekjaar 2011 heeft het Orkest de doorontwikkeling en de uitvoering van de marketingstrategie welke in 2009 is opgestart voortgezet welke doorontwikkeling en uitvoering specifiek gericht is op publiciteit rondom concerten, advertenties, affiches, programma's en overige concert gerelateerde publiciteit. Daarbij is minder gebruik gemaakt van "traditionele" media, waardoor de posten radio en tv en advertenties lager uitvallen dan begroot en de overige publiciteitskosten hoger dan begroot.

2011

De stijging ten opzichte van 2011 wordt veroorzaakt door intensivering van de marketingactiviteiten.

	<u>2012</u>	<u>Begroting</u>	<u>2011</u>
	€	€	€
<i>Educatieve kosten</i>			
Zaalhuur en facilitair	-	-	-
Versterking orkest	-	-	-
Overige personele kosten	-	-	-
Podiumbouw	-	-	-
Overige educatieve kosten	<u>1.750</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>1.750</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<i>Afschrijvingskosten</i>			
Verbouwing Muziekkwartier	2.736	2.500	2.736
Gebruiksapparatuur	7.733	7.500	10.627
Werkkleding	9.655	9.500	9.655
Instrumenten	19.999	22.500	21.937
Vervoermiddelen	<u>16.660</u>	<u>16.500</u>	<u>16.660</u>
	<u>56.783</u>	<u>58.500</u>	<u>61.615</u>
Totale Activiteitenlasten	<u>6.167.035</u>	<u>5.934.500</u>	<u>6.279.405</u>

	2012	Begroting	2011
	€	€	€
■ Rentebaten/-lasten			
Resultaat effecten	-	-	-
Rente inkomsten	3.739	-	2.161
Rente lease ABN AMRO Bank	-232	-1.500	-717
Rente lease ABN AMRO Bank	-1.937	-2.000	-2.545
Rente lening Univastgoed	-6.123	-	-
Bankkosten	-1.709	-2.500	-2.075
Rentekosten	-	-10.000	-7.375
Dividend en couponrente	-	-	-
Overige rentebaten	-	-	3.155
	<u>-6.263</u>	<u>-16.000</u>	<u>-7.396</u>
■ Bijzondere baten/lasten			
	2012	Begroting	2011
	€	€	€
Vrijval voorzieningen	-	-	2.490
Overige bijzondere baten/lasten	-93.290	-	-66.802
	<u>-93.290</u>	<u>0</u>	<u>-64.312</u>

Begroting

Onder de bijzondere lasten is opgenomen een bedrag van € 93.290 welke betrekking heeft op nagekomen kosten uit 2011.

Exploitatieresultaat	352.725	121.500	92.563
-----------------------------	----------------	----------------	---------------

4. OVERIGE GEGEVENS

4.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

BRIEF DELOITTE

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Colosseum 1
7521 PV Enschede
Postbus 672
7500 AR Enschede
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9857
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: het bestuur van Stichting Nederlands Symfonieorkest te Enschede

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag op pagina 24 tot en met pagina 43 opgenomen jaarrekening 2012 van Stichting Nederlands Symfonieorkest te Enschede gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de exploitatierekening over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag en de prestatieverantwoording beide in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies. Tevens is het bestuur verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Deze verantwoordelijkheden omvatten onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het controleprotocol cultuursubsidies instellingen. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, alsmede het voor de naleving van de betreffende wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nederlands Symfonieorkest per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies en voldoet aan de bepalingen van de subsidiebeschikking ten behoeve van activiteiten in de periode 2009-2012.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2012 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in de subsidiebeschikking en het Controleprotocol Cultuursubsidies zijn vermeld.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Enschede, 20 maart 2013

Deloitte Accountants B.V.

was getekend: H.J. Boere RA

5. PRESTATIEOVERZICHT

	Voorgenomen gemiddelde 2009-2012		Realisatie 2010		Realisatie 2011		Realisatie 2012	
	Aantal act.	Aantal bezoeken	Aantal act.	Aantal bezoeken	Aantal act.	Aantal bezoeken	Aantal act.	Aantal bezoeken
1. Producties/programma's								
a. Nieuwe producties	48		0		0		0	
b. Reprises								
2. Voorstellingen/concerten								
a. In de standplaats	30	25.500	29	41.179	30	45.326	30	44.813
b. In de eigen regio (buiten standplaats)	22	15.400	31	20.139	29	10.096	39	21.383
c. In de rest van Nederland	8	5.000	5	4.014	4	6.694	4	4.201
d. In het buitenland	5	7.000	3	1.989	3	5.810	1	6.200
3. Schoolvoorstellingen/concerten								
a. In de standplaats	10	2.000	43	11.191	78	10.714	90	10.543
b. In de eigen regio (buiten standplaats)	5	900	15	4.553	28	5.262	96	12.403
c. In de rest van Nederland	0	0	0	0	0	0	0	0
d. In het buitenland	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Overige activiteiten								
a. Educatieve activiteiten	10	5.000	36	2.920	26	1.382	30	2.132
b. Koor- en operabegeleidingen	20	12.800	32	10.985	26	13.345	18	9.896
c. Anders, nl:	66	32.850						
* Kamermuziek/overig					52	22.457	50	30.763
** CD opnames en radio/tv opnames		0	77	4.437	38	6.620	43	0
d. Bijzondere projecten	0	0	36	41.823	10	55.175	5	47.869
Totaal	176	106.450	307	143.230	324	182.881	406	190.203

* I.v.m. de vergelijkbaarheid van de cijfers zijn de categorieën kamermuziek en overig van overige activiteiten uit 2011 samengevoegd

** De tv-uitzendingen van o.a. BRAVA NL, Pauw en Witteman waar Jan Willem de Vriend met musici te gast was, de NTR serie "De Vriend en zijn helden" en de live uitzending van het concert van de Radio 4 Prijs uitreiking zijn niet meegenomen in de aantallen (totaal 3.605.942 mensen).

6. SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT EN BESTUUR PER 31-12-2012

Achternaam	Voornaam, overige initialen	m/v	Geboortejaar	Bestuurs-/ Bestuursfunctie	Datum aanstelling	Datum aftreden	1e, 2e, termijn
Molhoek	Dr. G.P.	M	1945	Lid	1 mei 2006	1 oktober 2014	2 ^e
Lintsen	Drs. J.W.	M	1962	Vicevoorzitter, audit commissie	1 september 2007	1 september 2015	2 ^e
Huisman MBA	G.C.	V	1955	Lid, audit commissie	1 november 2008	1 november 2016	2 ^e
Kesler	Mr. H.W.	M	1949	Voorzitter, remuneratie commissie	1 september 2009	1 september 2013	1 ^e
Leisink	Drs. H.	M	1956	Lid	1 april 2010	1 april 2014	1 ^e
Hazewinkel RA	H.J.	M	1949	Lid, remuneratie commissie	1 juni 2010	1 juni 2014	1 ^e
Mannak	H.G.	M	1958	Bestuurder	1 juli 2006		Nvt

(Neven)functies leden Raad van Toezicht

De heer dr. G.P. Molhoek:	Interim cardioloog-manager ZGT Almelo, tot 31-05-2012 Interim cardioloog-manager ADRZ Goes, va. 24-09-2012 Bestuurder stichting Hartcentrum Twente
De heer drs. J.W. Lintsen:	Hoofddirecteur financiën en bedrijfsvoering Min. van Infrastr. en Milieu Penningmeester Carnegie Heldenfonds
Mevrouw G.C. Huisman MBA	Directievoorzitter Rabobank IJsseldelta Zwolle Voorzitter bestuur Werkend Zwolle Lid raad van advies Hogeschool Windesheim Entrepreneur in Residence Hogeschool Windesheim Lid bestuur VNO-NCW IJsseldelta Lid raad van advies Deltion College
De heer mr. H.W. Kesler:	CEO Welgedacht Advies BV Lid raad van bestuur (tevens plv. voorzitter) Kansspelautoriteit Adviseur Buitenlandse Betrekkingen FC Twente Voorzitter subcommissie Good Governance in de sport van de EU Commissaris Davinci Groep BV Columnist TC Tubantia Commissaris Rabobank Enschede-Haaksbergen Voorzitter Twentse Haring Primeur Adviseur Hypercube Business Innovation Lid raad van advies stichting UCS Utrecht Voorzitter bestuur stichting Cremer Museum Commissaris Tootal Fabrics BV Arbiter bij het Court of Arbitration of Sport UEFA/FIFA match delegate
De heer drs. H. Leisink:	Organisatie adviseur Lid raad van toezicht stichting OPS
De heer H.J. Hazewinkel RA:	Voormalig voorzitter raad van bestuur VolkerWessels Voorzitter RvC Reggefiber BV Voorzitter RvC Heisterkamp Beheer BV Vice voorzitter RvC Koninklijke Boskalis Westminster NV Lid RvC Schiphol Group NV Voorzitter RvC Soweco NV Bestuurslid stichting ING Aandelen Non executive partner Base Strategy & Finance BV

7. SAMENSTELLING DIVERSE ORGANEN EN MUSICI PER 31-12-2012

Raad van Toezicht

De heer mr. H.W. Kesler	voorzitter
De heer drs. J.W. Lintsen	vice-voorzitter
Mevrouw G.C. Huisman MBA	lid
De heer dr. G.P. Molhoek	lid
De heer H. Leisink	lid
De heer H.J. Hazewinkel RA	lid

Directie

Harm Mannak	algemeen directeur
Jan Willem de Vriend	artistiek leider

Artistieke Zaken

Ewout van Dingstee	manager artistieke zaken
Menno van Duuren *	beleidsmedewerker artistieke zaken
Monique Wijnker *	medewerker educatie

Orkest Zaken

Léon Leijdekkers	manager orkestrzaken
Willem Broekstra	manager planning
Marijke Reehuis	medewerker orkestrzaken
Freek van Vliet	medewerker orkestrzaken
Jos van Nellestijn	orkestbode
Jos van de Ven	bibliothecaris
Werend Vrijlandt *	productieleider ensembles

Algemene zaken / Secretariaat

Janny Spierenburg	projecten en algemene zaken
Anne Bijl	project- & officemanager
Lucienne Kip *	directiesecretaresse

Financiën / Personeelszaken

Harm Jan Kruizenga *	controller
Erica Weijer	financieel administratief medewerker
Jaen Rauhé	medewerker personeelszaken

Marketing & Communicatie / Sponsoring

Martijn Albers	manager marketing & communicatie
Fleur Smits	medewerker marketing & communicatie
Violette Vis-Jonkers	medewerker marketing & communicatie
Erica Weijer	medewerker marketing & communicatie
Anneke Patist *	algemeen secretariael medewerker
Franciska Storm *	account manager
Yvette Schafraad	sponsoring & pr

Ondernemingsraad

De heer R.H. de Lange	voorzitter
Mevrouw M.C. van Vliet-Koopmans	secretaris
De heer A. Kerklaan	lid
De heer J. van Nellestijn	lid
Mevrouw M.M.M. Wijnker	lid

Artistieke commissie

De heer P.J.A. Bogaert	voorzitter
De heer B.J. van Grinsven	lid
De heer E. Olsman	lid
Mevrouw P.M. Sidener	lid
Mevrouw C.A. Liefers	lid

Musici (peildatum 31-12-2012)

Jan Willem de Vriend Chef-dirigent en Artistiek leider

Eerste viool

Christiaan Bor **
Carla Leurs - de Kleuver */**
Uta Klober **
Peter Bogaert ***
Joan Dillon ***
Marie-Thérèse Herrman
Cordula Kocian
Roelof de Lange
Rebecca Martin
Dorothea Mertin
Athena Norcia
Michael Rein
Clare Robinson
Wlodek Skorupski

Tweede Viool

Robert Windak ***
Ruth Cox
Judith Glas-ten Cate
Paul Hendriks *
Almut Hauser
Albert Oortgiesen
Janne Sorensen
Kati Tenner
Annemarie van Viegen *
Margo van Vliet-Koopmans

Altviool

Peter Hans Keuning ***
Michèle Sidener ***
Margaret Cruickshank
Harry Deen
Geert Schepel
Roelf Schepel
Eva Suslikova
Richard Wagner

Cello

Judith Chapman ***
René Geesing ***
Sebastiaan van Halsema */***
Merel van Eersel
Luis Gomes Andrade
Stephan Heber
Anne Knappstein

Contrabas

Erik Olsman ***
Hans Annes
Ina Gehring *
Michel Kroese
Tim Nobel

Fluit

Carola Ligt ***
Hans Nijman

Hobo

Erna de Koning ***
Esther Forschelen
Feike Wiersma

Klarinet

André Kerver***
Joop van der Blom
Frans Slotman

Fagot

Karoline Munsche

Hoorn

Corina Liefers ***
Bud Fenker
Hans Hilferink
Sanne Hoeijmakers

Trompet

Ido Jan Stalman ***
Daniëlle Egberts
Piertje Feenstra *
Arthur Kerklaan *

Trombone

Nick Danens
Ben Cruiming
Peter van Klink

Tuba

Joost Smeets

Pauken/slagwerk

Bart van Grinsven */***
Frank van der Starre

Harp

Saskia Kingma ***

Piano/Celesta

Inge Lulofs

* (deels) dienstverband met
Personeelsvoorziening Nederlandse
Orkesten BV

** eerste concertmeester

*** plaatsvervangend concertmeester of
aanvoerder

Klassiek

CV Jan Willem de Vriend

Jan Willem de Vriend (Leiden, 1959) werd als violist opgeleid aan het Conservatorium van Amsterdam en het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. In '82 richtte hij het Combattimento Consort Amsterdam op, gespecialiseerd in 17de- en 18de-eeuwse muziek. Het ensemble speelde, ongewoon in die tijd, op nieuwe instrumenten. Sinds 2006 is De Vriend chef-dirigent en artistiek leider van het Nederlands Symfonieorkest. Hij is getrouwd met operaregisseur Eva Buchmann.

INTERVIEW JAN WILLEM DE VRIEND

Dirigent Jan Willem de Vriend is vanaf zondag te zien met het tv-programma **De Vriend en zijn Helden**. Zijn doel: 'Klassieke muziek aardser maken.' Dat lukt hem goed in Enschede, al dan niet met een akkefietje met de Nationale Reisopera. Door Karolien Knols Foto's Ivo van der Bent

Mozart moet bruisen

Dat je alle pianoconcerten van Mozart achter elkaar wilt beluisteren. Nee, dat je ze allemaal wilt beluisteren, maar dan onderbroken door de muzieklessen van dirigent Jan Willem de Vriend, door de aanvellingen die hij geeft aan zijn Nederlands Symfonieorkest, en door de kleine biografieën van componisten die hij voor je opdist - zoals die van Mozart, 'het Godswonder', de man die zijn symfonieën volstopte met verwijzingen naar de vrijmetselarij.

'Jongens', zegt hij tijdens de repetitie tegen de violisten links van hem: 'Willen jullie die syncopen in het begin heel kort spelen, niet van het rechte pad af, zoals je in die tijd bij veel vrijmetselaars ziet.' Om zich vervolgens naar de violisten aan de andere kant te richten: 'En bij jullie is het dan heel belangrijk dat je de kleine secundo laat klinken, alsof jullie broeders zijn. Dan lukt het hun nooit van het rechte pad af te wijken.' En tegen de blazerssectie tegenover hem: 'En dan laten jullie dat bij de eerste inzet klinken als een triomf, als een feest. Mogen we dat doen?' *Begin. Allegro.*

Dat je samen met altviolinist Michèle Sidener de grond voelt trillen bij de aanzwellende lage C van de contrabassen in Strauss' *Also sprach Zarathustra*, en begrijpt waarom dat het moment was waarop ze wist: dat is wat ik wil in mijn leven.

Dat gevoel. En dan heb je pas één aflevering van het nieuwe programma *De Vriend en zijn Helden* gezien.

Volgende week begint de vierdelige serie van NTR Podium. Klassieke muziek aardser maken: dat is wat Jan Willem de Vriend (52) hoopt te bereiken met het programma. Hij had één voorwaarde om mee te doen: het mocht niet alleen over hem gaan. 'Als

dirigent ben je nergens als je niet wordt gedragen door je orkest.'

De Vriend is ervan overtuigd dat er een groter publiek is voor klassieke concerten. 'Er zijn onderzoeken waaruit blijkt dat 46 procent van de Nederlanders met enige regelmaat klassieke muziek luistert. Daarvan gaat 1,8 procent naar een concert.'

Hij zegt het er meteen achteraan: 'Klassieke muziek is natuurlijk helemaal niet voor ons gemaakt. Als je Haydn of Beethoven zou hebben gezegd dat hun muziek na tweehonderd jaar nog zou worden gespeeld, hadden ze je ongelovig aangekeken. Misschien is er ook wel helemaal geen plek meer voor een symfonie die 35 minuten duurt zonder dat er iets beweegt behalve de dirigent.'

Orkesten doen er, gedwongen door de bezuinigingen, alles aan om publiek te bereiken dat nooit naar concerten komt. Zo speelt het Gelders Orkest met een carnavalsvereniging. Is er een ondergrens?

'Ik vind: klassieke muziek is voor overal en voor iedereen, maar de grens ligt bij uitsluitend oppervlaktigheid en amusement. Ik gruw ervan als ik de Vijfde van Beethoven verkwanseld hoor door een domme dreun. Klassieke muziek is een enorme verrijking van je leven. De muziek van Mendelssohn - wist je dat hij ook schilderde? - zijn levende schilderijen. Je hoort de bomen ruisen, het beekje gaan, je krijgt vergezichten die je nooit hebt gezien, zo knap gecomponeerd. Ik merk, ook weer bij die openbare repetities, dat mensen helemaal niet meer zijn gewend om zo te luisteren. Die denken: muziek is mooi of niet, en meer kan het niet doen.'

Wat wilt u dat ze horen?

'Dat het leuk kan zijn, onderhou-

dend, grappig. Of heel intens, serieus, beeldend. Of vertellend, soms bijna met de wijsvinger gespeeld: leer hiervan! Zoals Haydn in zijn Militaire Symfonie laat horen dat militarisme leidt tot leegte: na de climax stort alles in elkaar.'

Een les muziekgeschiedenis bij een overenthousiaste meester De Vriend thuis. Je moet je best doen om alle woorden te verstaan, zo snel spreekt hij. Het begint bij Beethoven, die in zijn *Negende Symfonie* een stoommachine imiteerde - eenjtje die ze in die tijd in Wenen bouwden: een vuur met verschillende ketels en heel veel veiligheidsklepjes. Uit de mond van De Vriend klinkt gefluit, geratel van klepjes, hij versnelt het ritme, laat de machines trillen. Dan gaat het in rap tempo door: bij Vivaldi hoor je de boekdrukkunst die net was uitgevonden. Bij Carl Philip Emmanuel Bach de geldtelmachine. De viool werd uitgevonden voor de eerste eendelige toon, niet geheel ontovallig in dezelfde tijd dat het spinnewiel veel werd gebruikt. Het is die taal van de muziek, zegt De Vriend, waarvan wij zo ver af zijn geraakt. Hij weet het zeker: 'Hoe meer je mensen kunt vertellen over muziek, hoe meer ze er in horen, hoe leuker ze het vinden.'

Hij was 6,7 jaar oud: 'Toen draaide ik Mozart al kapot.' Hij was de enige thuis voor wie muziek alles was. 'We moesten wel een instrument spelen, maar doorgaan in de muziek, dat vonden mijn ouders niet nodig.'

Wat hoort een kind van 6 in de muziek van Mozart?

'Een levensenergie die doet bruisen. Het was alsof ik beter ging kijken, ruiken, horen.'

Op zijn 10de kreeg hij eindelijk de viool van zijn overleden grootvader. Die had jaren onder het bed van zijn ouders liggen lonken. 'Ik moest van mijn ouders eerst op blokkuit bewij-

zen dat het me ernst was.' Op zijn 13de ontdekte hij Bach, Telemann, Monteverdi, en kocht hij met zijn goede vriend René, cellist, de bladmuziek van de Negende van Beethoven. 'Zaten we de hele zaterdag de eerste en tweede viool te oefenen.'

Begreep u op die leeftijd al wat u speelde?

'Het was een magneet die trok. Ik wilde het snappen. Weten. Dan las ik ergens bijvoorbeeld dat ooit tijdens de vertolking van de Negende, in het tweede deel, bij de paukenslag, het publiek opstond en zo hard 'bravo' riep, dat het orkest uit elkaar vloog en weer opnieuw moest beginnen.'

'Hoe meer je mensen kunt vertellen over muziek, hoe meer ze er in horen, hoe leuker ze het vinden'

En dan zit je zelf bij dirigent Hein Jordans van het Brabants Orkest. 12 was ik, te wachten op die paukenslag, denkend: dit wordt het moment. En toen gebeurde er niks.'

In Brabant, waar de familie De Vriend woonde, was hij de beste leerling op de viool. Op het conservatorium in Amsterdam, waar hij op zijn 17de heen ging, was hij de slechtste van de beteren. 'Dat was schrikken.'

Want u zag uzelf als solist?

'Nou, niet als de nieuwe Yehudi Menuhin. Wel als iemand die zichzelf los zou kunnen spelen.'

U bedoelt: opvallen.

'Dat is inherent aan de positie van eerste violist. Kijk naar een orkest: violisten zijn vaak de initiatiefrijkste mensen. Als ensembles worden gevormd, is het een violist die alles regelt. Veel violisten worden dirigent.'

Na het conservatorium richtte hij het Combattimento Consort op: een ensemble voor 17de- en 18de eeuwse muziek. 'Met lotgenoten die muziek verder uitspinnen. Lekker spelen en niet zeuren. Daarmee bedoel ik: als we op zondag moesten repeteren was dat geen discussiepunt, want dat wilden we allemaal. En als we 's nachts naar Frankrijk moesten voor een concert de volgende dag, deden we dat ook. We zijn nu dertig jaar bezig en we hebben nog steeds die drive.'

Wanneer wist u dat u dirigent wilde worden?

→ Lees verder op pagina V4

Wanneer te zien?

NTR Podium: *De Vriend en zijn Helden* is vanaf 6 mei om 13 uur op Nederland 2 te zien. Er komen vier afleveringen. In de eerste aflevering de vraag: 'Hoe word je musicus?' De Vriend repeteert drie pianoconcerten van Mozart met de broers Lucas en Arthur Jussen. Hij spreekt met hen over hun muzikale opvoeding en vertelt over de relatie van Mozart met zijn vader Leopold. Ook de orkestleden gaan in op de beslissende rol van ouders en docenten op weg naar een professionele carrière.

Dirigent De Vriend: 'Opera kan ook leuk zijn. Het hoeft niet allemaal grijs.'

→ Vervolg van pagina V3

'Dat gaat vanzelf. Als we met het ensemble in grotere bezetting spelen, zei ik: 'Ik dirigeer wel.' Op mijn 30ste werd me aangeboden om Schumann te dirigeren. Schumann! Dat heb ik met beide handen aangenomen. Daarna werd ik vaker gevraagd.'

Wie waren uw voorbeelden?
'Bernstein, om zijn hele uitstraling, Abbado, zeker zijn Schuberts. En Harnoncourt, hoe tegenstrijdig dat ook lijkt met Abbado. Want Harnoncourt is de dwarsligger in de uitvoeringspraktijk. De rebel. Abbado is meer van de gevestigde orde.'

Wat is volgens u de belangrijkste bagage in de rugzak van een dirigent?
'Hij moet weten wat hij met de muziek wil zeggen. Ik heb een godsgruwelijke hekel aan dirigenten die voor de spiegel hun lesjes hebben geleerd en het orkest inhoudsloos perfect laten spelen. Het publiek ziet ze graag. Mooie haren. Mooi pak. Intense blik. Nou, daar prik ik zo doorheen.'
Herman Krebbers, de violist, zei ooit tegen hem, verwijzend naar de

verhouding tussen dirigent en orkest: 'Eenderde vindt je geweldig, eenderde vindt je de slechtste die ooit op de bok stond, en eenderde kan het niks schelen. 'Dus dan begin je met je energie steken in die 30 procent die jou niet ziet zitten.'
Hoe hij, zes jaar geleden als opvolger van Jaap van Zweden bij het toen nog -Orkest van het Oosten begon: 'Niets persoonlijk maken. Niet zeggen: 'Je speelt niet mooi.' Dan krijg je terug: 'Ik speel mijn hele leven al heel mooi, maar jij kan niet dirigeren.' Ik praat altijd vanuit de partituur, want dan spreek je men-

sen op hun professionaliteit aan. Ik zeg niet alleen: 'Wilt u hier zachter spelen.' Ik leg ook uit waarom.'

Toen u in 2006 begon, was het Orkest van het Oosten een goede middenmoter onder de regionale orkesten. De laatste twee jaar begint op te vallen: in Enschede gebeurt iets bijzonders. Daar moet u een plan voor hebben gehad.
'Dat klopt. Maar dat plan had ik niet alleen, dat had ik samen met Harm Mannak, de zakelijk leider.'

Reactie Mostart

In een reactie op het interview zegt Guus Mostart, intendant bij de Nationale Reisopera, zich niet te herkennen in de uitspraken van Jan Willem de Vriend over de kwaliteit van zijn opera's. 'We zijn juist uitermate trots op onze ijersterke reputatie in binnen- en buitenland. Ik weet ook niet waarop De Vriend zijn mening baseert. Noch hij, noch de directie van het Nederlands Symfonieorkest, komt naar onze voorstellingen als hij ze niet dirigeert.'
Volgens Mostart was er tot de concurrerende subsidieaanvraag van Opera Aurora sprake van een normale werkwijze tussen opera en orkest. 'Net als met de andere orkesten waarmee we werken. Maar de autonomie van de planning en de keuze van dirigenten ligt bij ons, dat is ook vastgelegd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.'

Wat behelste dat plan?

'Ik wilde veel nieuwe stukken spelen, zodat het orkest niet op routine kan terugvallen. En we hebben een ensemblecultuur in het orkest gebracht. Dat betekent: je houdt niet op voordat het klaar is, je gaat voor de club en voor de muziek. Wat mij opviel bij grote orkesten was een zekere mate van uitgeblustheid. Ik heb eens voor het Residentie Orkest gestaan, en daar kreeg ik de neiging om aan de concertmeester te vragen of ik een stretcher voor hem moest halen. Ik dacht: dit kan niet waar zijn. Mensen kopen voor 30 euro een kaartje, als je niet in staat bent om daarvoor je werk te verrichten, moet je iets anders gaan doen.'

Zagen de musici het zitten, wat jullie hadden bedacht?

'Ze waren het niet meer gewend zichzelf af te vragen: waarom dit stuk? Waarom op deze manier? Als je lang hebt gewerkt met dirigenten die alleen maar zeggen: dat is te hard, dat is te zacht - dan neem je geen initiatieven meer. Maar gisteren, met *Le Nozze di Figaro* in Amsterdam, was ik apetrots op dat orkest. Ze speelden als een stel jonge honden.'

'Enschede wordt, als het aan mij ligt, na Amsterdam het tweede muzikale centrum van Nederland'

De Beethovenencyclus van het Nederlands Symfonieorkest kreeg juichende recensies. Hun Eerste van Mahler werd in het Engelse tijdschrift *Gramophone* 'een must voor iedereen die van Mahler houdt' genoemd. Onlangs, met *Le Nozze di Figaro*, een productie van de Nationale Reisopera, schreef *Trouw* dat De Vriend met zijn orkest 'een spits, gedreven en scherpe interpretatie van Mozarts partituur uit de orkestbak toverde.'

De Vriend wil het nu maar eens gezegd hebben: 'Enschede wordt, als het aan mij ligt, na Amsterdam het tweede muzikale centrum van Nederland. Met het Nederlands Symfonieorkest als centrum, een fantastisch koor, Consensus Vocalis, en de creatiefste opera.'

In oktober, na de naamswijziging, ontkende Harm Mannak nog dat jullie nationale ambities hadden.
'Ik vind dat je daarin eerlijk moet zijn. Die hebben we wel. Harm ook.'
Voor de duidelijkheid: als De Vriend het heeft over 'de creatiefste opera', bedoelt hij niet de Nationale Reisopera, 60k gezeteld in Enschede. In januari verrasten hij en zakelijk di-

recteur Mannak iedereen door onder de naam Stichting Aurora (waarin ook het Combattimento Consort zit) een aanvraag in te dienen voor rijks-subsidie voor een operagezelschap. Daarmee vechten ze nu om dezelfde 3,5 miljoen euro waarop De Nationale Reisopera aanspraak wil maken.

'Een dolksteek in de rug', klonk het in de krantenkolommen. Guus Mostart, intendant bij de Nationale Reisopera, zei volledig verrast te zijn door het concurrerende plan.

De Vriend: 'Mostart heeft het beeld laten ontstaan dat wij de Reisopera willen killen. Onzin. Met de subsidiekorting die de Reisopera vanaf 2013 te verwerven krijgt - ze gaan van 9 miljoen naar 3,5 miljoen - is er sowieso geen Reisopera meer. Dan word je een productieureau.'

Wat was voor u de belangrijkste reden om subsidie aan te vragen voor een operagezelschap?

'Dat er vanuit de Nationale Reisopera geen bereidheid was om met ons mee te denken. Ons orkest heeft van het Rijk de verplichting twee keer per jaar een opera van de Reisopera te begeleiden. Prima. Maar als er door Guus Mostart een dirigent was gekozen die wij voor ons orkest niet goed vonden, was er niet over te praten. Deden we een suggestie voor een solist of dirigent met wie wij als orkest in dezelfde periode ook wilden werken, zodat we kosten konden besparen: niet over te praten. Ze hebben ons eens voor een hele grote opera gevraagd in de paastijd. Zeiden wij: 'Dat moet je niet doen, dan zitten alle musici te snabbelen bij een Mattheüs Passion. Doe die grote opera in oktober en iets kleiner in de Mattheüstitijd.' Ook weer: niet bespreekbaar. Nou ja, zo is dat acht, negen jaar gegaan. Ik had nog bijna *Figaro* niet mogen dirigeren omdat ik nota bene twee jaar van tevoren had aangegeven dat ik één avond niet kon.'

Toen werd het oktober 2011. Het Nederlands Symfonieorkest was gevraagd voor een groot sponsorconcert in het buitenland, oktober 2013. 'Een belangrijk concert voor ons, ook financieel. Van het kabinet moesten we eigen inkomsten binnenhalen. De Reisopera wilde ons in diezelfde periode hebben. Wij hebben toen gezegd: dat kan niet, we hebben een belangrijke aanbieding uit het buitenland. Toen zeiden zij: 'Daar hebben we niks mee te maken, we kunnen onze planning niet op jullie afstemmen.'

U wilt zeggen: ik kon geen andere kant op dan zelf een operagezelschap oprichten.
'Nou, er is ook een artistieke reden voor. Guus Mostart heeft veel mooie dingen gemaakt. Zijn Wagnerencyclus was echt van grote klasse, net als *Hip*

Vervolg
De Volkskrant
04-05-2012

polyte et Aricie van Rameau, *Medea* van Cherubini. Maar het niveau is wisselend. Opera kan ook leuk zijn. Het hoeft niet allemaal grijs. Ik heb eens uit de zaal gehoord dat je bij de Reisopera het beste je ogen dicht kunt houden, omdat elke keer diezelfde grijze pakjes zo afleiden van de muziek. Dat willen wij niet.' Als wij opera gaan doen, komt het klassieke theater terug. Met een heldere uitleg van de verhaalvorm. Daar is volgens mij enorme behoefte aan. Overigens: als onze plannen doorgaan, worden het allemaal internationale coproducties. Daar heb ik met het Combattimento Consort al ervaring mee opgedaan. Je móét, zeker in deze tijd, efficiënt en kostenbesparend zijn. Dat vind ik ook zo idioot aan de situatie in Enschede nu: hier zitten wij, daar zit de Reisopera. We hebben twee loonadministraties, twee schoonmaakbedrijven, twee koffiejuften, twee communicatieafdelingen. Als je dat samenvoegt, heb je meer geld voor mooie producties.'

De afgelopen maanden dirigeerde De Vriend *Le Nozze di Figaro* met de Nationale Reisopera. Tijdens de repetities was het soms 'psychologische oorlogvoering. Dan stond Guus met een kop koffie in de hand van een afstand onafgebroken naar me te kijken.'

Hoe gaat u daar mee om?
'Er is een moment geweest dat ik zat te trillen. Maar wat kun je doen? Gewoon doorgaan met werken lijkt me het beste.'

En het koor? Dat zal u ook niet gunstig gezind zijn geweest.

'Dat zie je verkeerd. Ik heb zelfs mail gekregen van mensen uit het bedrijf die anoniem willen blijven: 'Hou vol. We zien wat er gebeurt. We staan achter je omdat je voor je werk blijft gaan.'

In juni adviseert de Raad voor Cultuur welke instellingen subsidie krijgen. Stel, het geld gaat naar Opera Aurora. Gaat u dan nog samenwerken met de Nationale Reisopera?

'In mijn laatste gesprek met Mostart - een prettig gesprek waarin we veel hebben uitgesproken - heeft hij gezegd dat samenwerking in dat geval uitgesloten is.'

En als zij het geld krijgen? Toch een beetje operadrama: 'Als ze ons geen vrijheid geven in onze planning, als we daardoor inkomsten missen die we nodig hebben, dan bestaan we niet meer.'

Dirigent **Jan Willem de Vriend** heeft de Radio 4 Prijs gewonnen. Dat maakte de klassieke publieke zender gisteren bekend. De Vriend dankt de prijs aan 'zijn creatieve bijdragen aan de klassieke muziek'.

In het Muziekgebouw aan 't IJ kreeg De Vriend, die gisteren optrad met het Nederlands Symfonieorkest, het Combattimento Consort en solisten, een sculptuur en 5000 euro.

De dirigent schenkt het geld aan de Stichting Nationaal Muziekinstrumenten Fonds (NMF), die volgend jaar enkele bijzondere instrumenten wil kopen. De stichting beheert ongeveer 400 muziekinstrumenten die het in bruikleen geeft aan talentvolle professionele musici. Radio 4 kent jaarlijks de Radio 4 Prijs toe aan een musicus, ensemble of concertinstelling die zich op onderscheidende manier heeft beziggehouden met het presenteren van klassieke muziek aan een breder pu-

Jan Willem de Vriend

blik. Theo Olof, Jaap van Zweden en het Nederlands Blazers Ensemble kregen eerder de Radio 4 Prijs.

Trouw 19-11-2012

Nederlands Dagblad
14-05-2012

NED. 2, NTR, 00.05-00.45 UUR

De Vriend en zijn helden

Centraal in deze serie staan dirigent Jan Willem de Vriend en de musici van zijn Nederlands Symfonie Orkest (voorheen Orkest van het Oosten). De dirigent vertelt over het leven van een paar van zijn favoriete componisten en over zijn aanpak als hij de muziek van zijn helden dirigeert. Aan de hand van het leven en de persoonlijkheid van de componisten worden thema's als presatiedrang, muziek als troost en goddelijke klanken verbeeld. Kan muziek troost bieden op moeilijke momenten in het leven? Over dit onderwerp gaat de uitzending van vanavond. Aan bod komen onder meer de Rococo-varianten van Tsjajkovski, de Water Music van Händel en celliste Quirine Viersen.

5 vragen over

Chef-dirigent Jan Willem de Vriend van het Nederlands Symfonieorkest krijgt de Radio 4 Prijs 2012. Klassieke muziek moet actueel zijn, vindt hij. „Een orkest is meer dan een museum.“

1 Blij met de prijs?

„Uiteraard. En niet alleen voor mezelf. Ik kan als dirigent zwaaien wat ik wil, maar als ik de musici niet meekrijg, betekent het niets. Deze prijs is dus nadrukkelijk ook een prijs voor de orkesten waarmee ik werk: het Nederlands Symfonieorkest en het Combattimento Consort Amsterdam. Ik zie het als bevestiging, een bewijs dat alles wat je in al die jaren hebt gedaan, niet onopgemerkt is gebleven.“

2 Je stopt met het Combattimento. Waarom?

„Ik wil me volledig kunnen concentreren op het dirigeren. Ik ga meer doen in Enschede en wil ook meer

de Radio 4 Prijs

door Herman Haverkate

ruimte voor gastdirecties in het buitenland. Daarnaast is het ook goed om plaats te maken voor jongeren. Zoals ik zelf destijds de kans heb gehad, moet de jonge generatie die nu ook kunnen krijgen. Ik hebben jaren subsidie gehad. Die mag nu naar anderen. Zo houd je de muziekcultuur levend.“

3 Oude muziek actueel maken is volgens de jury je specialiteit.

„Dat ervaar ik als een compliment. Maar als ik eerlijk mag zijn: ik zie het ook als een opdracht. Ik wil geen museummuziek maken. Een orkest is zoveel meer. Muziek uit het verleden heeft alleen bestaansrecht als je de verbinding weet te leggen met nu.“

4 Morgen ben je drie uur lang live op Radio 4. Waar gaat dat over?

„Geen idee. Clairy Polak komt bij me thuis. Praten over die prijs, mijn leven en de muziek. Er zijn ook camera's bij. Mijn vrouw en kinderen zijn nu al zenuwachtig.“

5 Maar eerst nog even vanavond de Grote Kerk in Enschede.

„Met het Combattimento, ja. Het is de laatste keer in Enschede. We spelen Händel. De Concerti Grossi. De man schreef er twaalf, in een tijdsbestek van drie maanden. Zoveel drive en verbeeldingskracht: dat maakt me nog steeds jaloers.“

TcTubantia 18-10-2012

LUDWIG VAN BEETHOVEN
Symfonie 2 en 3
Nederlands Symfonie Orkest
o.l.v. Jan Willem de Vriend
CHALLENGE CLASSICS CC72532 (2 CD'S)

Van jongs afaan leed hij aan ongefundeerde woedeaanvallen. Had Beethoven zijn 'raptus', dan bleef je beter uit zijn buurt: een ongeleid projectiel was hij dan, de onredelijkheid zelf. Een dergelijke Beethoven klinkt bij Jan Willem de Vriend. Alles tintelt, staat in vuur en vlam. Neem meteen al die opmaat van het allereerste akkoord van de Tweede. Een langzame inleiding, maar zelfs daar al agressiviteit, nota bene in een subtiel Adagio. De Vriend fêteert de diabolische Beethoven. Hij laat diens trompetten knetteren, maakt van paukenlagen gemene plaagstootjes, laat dissonanten schuren, verruwt opzettelijk wat naar het dansante neigt. Staccato's worden niet weggemoffeld, je hoort een ongecensureerd takketakketak. De Derde ('Eroica') is wat dit aangaat nog een overtreffende trap. Alles is zo ongepolijst als maar mogelijk. Soms sloeg Beethoven woedend met volle vuist op het klavier, schreeuwend: 'Ik hóór niets!' Dát is de Eroica bij het Nederlands Symfonie Orkest, één en al opwinding, venijn, blootliggende zenuwen. Misschien een beetje té hier en daar. Het maakt extra indruk vanwege de schitterende orkestklank: deze cd is weergaloos mooi opgenomen, veral is het caleidoscopische coloriet te volgen. Minpuntje: de zwakke tekst en het klungelige Engels in het boekje.

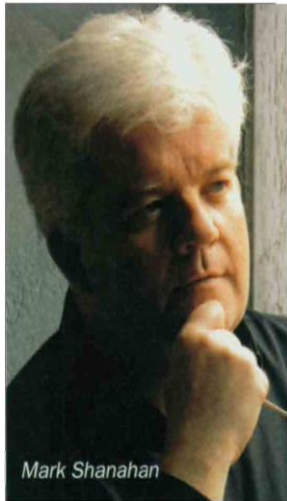
Bij De Vriend is Beethoven een en al opwinding en venijn

IOS VAN DER ZANDEN

www.klassiekezaken.nl febr 2012

The Planets

Gustav Holst schreef in 1914-16 zijn suite *The Planets* voor groot orkest, en schiep daarmee een van de meest spectaculaire

Mark Shanahan

werken uit de symfonische literatuur. Holst portretteert daarin zeven planeten en liet zich inspireren door hun astrologische betekenis. Zo is Venus 'the bringer of peace', Mars 'the bringer of war' en Mercurius 'the winged messenger'.

Toen in 1930 Pluto aan de hemel werd ontdekt, zag Holst ervan af om nog een deel aan zijn suite toe te voegen. De anekdote wi dat Holst een hekel had gekregen aan *The Planets*, die met hun populariteit de aandacht voor de rest van zijn oeuvre zwaar overschaduwden.

Mark Shanahan dirigeert dit geheel Britse programma, waarin ook *Five variants of Dives and Lazarus* van Vaughan Williams en werken van Walton en Delius worden gespeeld.

SPECIAL EDITION: Speciaal voor een jonge doelgroep maakt het Nederlands Symfonieorkest een eigentijdse 'Special Edition' van (alleen) *The Planets*: V-jays maken flitsende beelden bij het stuk en dj's laten zich inspireren door de muziek van Holst. Het multimediale eindresultaat, met veel interactie tussen orkest, v-jays, dj's en het publiek in een 'verbouwde' zaal, is te zien in Zwolle en Enschede.

7 maart in Enschede, Muziekcentrum. *Special Edition*: 8 maart in Zwolle en 10 maart in Enschede. Kijk voor meer informatie en kaartverkoop op www.nederlandssymfonieorkest.nl

Luister
30-04-2012

Muzikale High Wine in Twente

Het leek wel een surrealistisch plaatje uit een ver, nostalgisch verleden, in de tuin van landgoedhotel De Wilmersberg in het Twentse De Lutte. Bijna 700 gasten waren aanwezig bij een chic openluchtconcert van het Nederlands Symfonie Orkest, voorheen het Orkest van het Oosten.

Vele genodigden uit de top van het bedrijfsleven, cultuur, wetenschap en politiek werden er getraakteerd op een High Wine met smakelijke gerechten van de nieuwe chef-kok van De Wilmersberg, **Ronald Bor**.

Voetblessure

Ferdinand Fransen van hoofdsponsor Agfra Holding (oud-Arke-eigenaar), vergezeld door vrouw **Kirsten** en dochter **Barbara**, heeft cultuur hoog in het vaandel staan. Het Orkest van het Oosten, vroeger onder leiding van **Jaap van Zweden**, is een van zijn oogappels. De huidige chef-dirigent **Jan Willem de Vriend** moest wegens een voetblessure

• V.I.n.r. De nieuwe Rijksmuseum Twenthe-directeur **Arnoud Odding**, KPMG-partner **Jan Voskamp**, bankier **Egbert ten Cate** van Bank ten Cate en **Herre Kingma**, voorzitter van Medisch Spectrum Twente.

• V.I.n.r. Chef-kok **Ronald Bor**, **Boudewijn** en **Githa van Vilsteren** met oud-Arke-eigenaar **Ferdinand Fransen** en echtgenote **Barbara**.

• Burgermeester van Losser **Michael Sijbom** en vriendin **Marselle Stegehuis**.

worden vervangen door de vrolijke Brit **Roy Goodman** met een indrukwekkende staat van dienst.

Voor de pauze was het klassiek (Il Barbiere di Siviglia en Mozart) met solisten **Erna de Koning** (hobo), **André Kerver** (klarinet), **Corina Liefers** (hoorn) en **Dorian Cooke** (fagot). Na de pauze klonk er swingende symfonische rock met bekende meezingnummers van de Beatles, Queen en de Stones.

Twente is trots op de enorme innovatiekracht in de regio. „We zijn een industriegebied met veel hightech”, zo zei eigenaar **Egbert ten Cate** van Bank ten Cate, tevens supercommissaris.

„Alleen de bouw laat het door de crisis even afweten”, vulde KPMG-partner **Jan Voskamp** aan. Bestuursvoorzitter **Anne Flierman** van de Universiteit Twente liet weten dat de opgebouwde kennis hier wereldwijd beroemd is, onder andere op het gebied van geneeskunde en (nano)technologie.

Medegastheer van het muzikale en culinaire spektakel was burgermeester **Michael Sijbom** van de gemeente Losser, die eerder actief was als campagneleider van het CDA. Directeuren **Boudewijn** en **Githa van Vilsteren** van De Wilmersberg konden een geslaagde dag bijschrijven.

• V.I.n.r. Oad-eigenaar **Joop ter Haar**, chef-dirigent **Jan Willem de Vriend**, Urenco-topman **Huib Rakhorst** en bestuursvoorzitter **Anne Flierman** van Universiteit Twente.

FOTO'S: DE TELEGRAAF

Symfonieorkest in battle tegen dj SynnyS

Enschede Klassieke muziek ontmoet dance, zaterdag in het Muziekcentrum van Enschede. Het Nederlands Symfonieorkest en dj SynnyS geven om de beurt hun versie van het symfonische stuk *The Planets* van componist Gustav Holst. Zo worden violen, trompetten en cello's afgewisseld met triphopbeats en elektronische soundscapes.

De Pers 01-03-2012

De Telegraaf 26-09-2012

Weet ik veel?

TELEVISIE De Vriend en zijn helden

Mijn grootouders woon- den in de Tweede Swee- linckstraat in Amsterdam. We kwamen er zondags in de tijd dat het Sarphatipark, om de hoek, Bollandpark heette (de NSB vond raszuivere helden). Sweelinck moet arisch zijn geweest maar wie hij was... geen idee. Twintig jaar later woonde ik in de Bethaniënstraat, forse steeg tussen Oudezijds Achter- en Kloveniersburg- wal. Eentje verderop was de Koestraat waar de prostitutie begon en waar eind zestiende, begin zeventiende eeuw Jan Pieterszoon Sweelinck woonde, vlak bij de Oude Kerk, zijn werkplek als organist. Wist ik veel? Al begon toen wel de voorzichtige revival van muziek vóór Bach, maar 'meester Jan van Amsterdam' was nog lang niet opgedolven vanonder zijn grafsteen in die kerk. De eer daarvoor komt toe aan bas Harry van der Kamp die met zijn Gesualdo Consort Sweelincks gezongen oeuvre op cd zette. Nergens staat een monument voor Nederlands grootste componist (zijn muziek te oud en moeilijk voor Ton of Pvv en niet op vaderlandse tekst), behalve dan, sinds kort, oranje uitgevoerd, in cd-kasten. Of boekenkasten want de eerste prachtoplage van de cd's zit in boeken met essays over het werk.

Wat ik over Sweelinck weet komt daaruit, maar ook uit een toegankelijk tv-portret van Jellie Brouwer dat *Podium 29* april uitzond ter voorbereiding op het Koninginnedagconcert, gewijd aan de 'Orpheus van Amsterdam'. De man, zijn werk en tijd en die nog kleine maar al 'grote' multiculturele stad kwamen tot leven. Introductie en concert aanbevolen, te vinden op Uitzendinggemist. Ik meende te zien dat een van de Van Vollenhoven-prinsen Sweelinck een groter bezoek dan koekhappen en wc-pot-

gooien vindt, maar dat kan perceptie zijn.

Dan zal hij ook weinig vinden aan de vier- delige reeks *De Vriend en zijn helden* die dat- zelfde *Podium* uitzendt. Hoofdpersoon is Jan Willem de Vriend, violist en dirigent, vooral bekend van zijn Combattimento Consort dat, vloekend in de Oude Muziekerk, barok op moderne instrumenten speelt (prachtig) en die, zoals velen voor hem (Harnoncourt, Eliot Gardiner, Herreweghe) de grens van zijn repertoire naar jonger muziek verlegt (nu als opvolger van Jaap van Zweden dirigent van het Nederlands Symfonieorkest in Enschede). Hij beschikt over de bevoegdheid die iemand tot ideale leraar maakt. Tot overdrager van kennis, visie en bovenal liefde voor muziek, in de geest waarin Janssen en Van Os dat over beeldende kunst deden. In zijn enthousiasme wil hij wel eens struikelen over zinnen, zijn 'bruggetjes' mogen wat gezocht zijn, zijn erudiete verhandelingen tegenover orkestleden soms wat cryptisch – dat valt weg tegen de liefde voor de materie die het allemaal uitstraalt. Aan de hand van Mozart die op zijn tiende in de Haarlemse Bavokerk orgel speelde (net als in de uitzending de tienjarige Alexander de Bie) en aan die van de broers Jus- sen besprak *De Vriend* in aflevering 1 zowel het verschijnsel 'wonderkind' als de relatie leraar/ vader-leerling/zoon, als de absolute noodzaak van eeuwig en altijd studeren, liefst vanaf zo jong mogelijke leeftijd (frustratie over eigen te laat vioolbegin – veertien – klinkt door). De lof van harde docenteneisen wordt door meerdere muzikanten gezongen – kom er eens om. Op 27 mei geheel gewijd aan liefde voor Bach.

WALTER VAN DER KOOI

De Vriend en zijn helden, *NTR Podium, Neder- land 2, zondags 13.00 uur, t/m 27 mei*

De Groene Amsterdammer
10-05-2012

“Flirten met de violiste”

Hofweekblad
25-04-2012

Regen, hagel en zonneschijn vochten zondag om de hegemonie. Deze meteorologische oorlogshandelingen dwongen mij ertoe om de geplande buitenactiviteit om te zetten naar een bezoek aan het Nederlands Symfonie Or- kest. Het voormalige Orkest van het Oosten zou mijn druilerige geest beslist weten op te vrolijken.

Het concert begon met een voor mij moei- lijk stuk, maar aan het eind van de daarop volgende serenade voor blazers van Dvorák, brak bij mij de zon door. Een energieke Boheemse dans zwierde vervolgens alle neerslachtigheid uit mijn hoofd.

Na een fraai uitgevoerd werk voor contrabas en orkest van Nino Rota, raakte ik zelfs bijna in een vrolijke stemming. Het glas wijn in de pauze deed daar nog een schepje bovenop. Overmoedig stapte ik de zaal weer in voor de Posthoornserenade van Mozart.

De charme van het kleine theater waar dit al- les zich afspeelde, was dat de musici tussen het publiek liepen toen ze hun plaatsen weer innamen. Voor mij liep een mooie violiste naar haar plaats op het podium. Toen ze wil- de gaan zitten, fluisterde ik haar toe: 'Zullen

we stiekem ruilen, mevrouw? U gaat op mijn plaats zitten en ik neem uw rol in het orkest over.' Haar prachtige ogen keken me verbou- wereerd aan. 'Wilt u zelf meespelen?', vroeg ze serieus. 'Nee, dat kan ik helemaal niet, ik ga gewoon zitten playbacken.'

Verward nam ze plaats. Ze giebelde wat met haar collega waarbij ze naar mij wees. Ze lachten en gingen vervolgens hun instrumen- ten stemmen. Weldra zetten de violen met een melodische boog het stuk in. De klanken voerden mij naar verre oorden en tijdens het minuetto keek de violiste met de mooie ogen schielijk mijn kant op elke keer als ze een bladzijde moest omslaan. Het leek alsof ze alleen voor mij speelde. Bij het presto van de finale danste haar strijkstok over de snaren in hetzelfde hoge tempo als mijn hartslag.

Tijdens het daverende applaus lachte ze mijn kant op en bij het verlaten van het podium, zwaaide ze even met haar hand. In de foyer zat ik bij te komen. Ik zag haar buiten naar de orkestbus lopen. Ze stapte in. Het begon weer te regenen.

Man van de Hof

BEETHOVEN

Symfonie no.2 in D – Symfonie no. 3 in

Es

The Netherlands Symphony Orchestra
o.l.v. Jan Willem de Vriend

Challenge CCS72532 (2) • SACD-81'

Uitvoering **** | Registratie ****

Dit is het
Vierde en
voorlaatste
deel van de
complete
symfonieën

van Beethoven door het Orkest van het Oosten, ofwel The Netherlands Symphony Orchestra, en chefdiri- gent Jan Willem de Vriend.

Opnieuw doet hij met zijn orkest waar hij goed in is: ideeën uit de historische uitvoeringspraktijk verwezenlijken op niet-tijdeigen instrumenten, en dat laatste kan soms riskant zijn. Wordt er op darmsnaren en oud koper gespeeld dan vallen Beethovens luide momenten iets minder ruig uit dan bij hedendaags instrumen- tarium. Daarom lijkt het bij eerste beluistering alsof Beethoven wel erg vaak gebiedend met de vuist op tafel slaat, maar bij nader horen valt dat mee en klinkt ook het plezier dat de paukenist bij dat alles gehad moet hebben meer in balans. Er is waar mogelijk ruim aandacht voor momenten van verfijning en aandacht voor detail is er overal. Als *De Vriend* de Marcia funèbre uit de *Eroïca* een miniem beetje langzamer had genomen was het helemaal mooi geweest. Heel goed is dit vierde deel zonder meer. Nu de Negende nog.

Paul Herruer

Luister 30-04-2012

KLASSIEKE APP

In het tijdperk van de apps was het wachten op een toe-passing om een klassiek concert mee op te leuken. Het Nederlands Symfonieorkest heeft de primeur. Vrijdag in Enschede is de eerste test. iPad-bezitters mogen met reductie naar binnen. Wie geen iPad heeft, kan er ter plekke een lenen. Reserveren verplicht: info@nedsym.nl

TcTubantia 21-06-2012

Beethoven

Symphony No 9, 'Choral'

Annemarie Kremer *sop* Wilke te Brummelstroete
contr. Marcel Reijlans ten Geert Smits *bar*
Consensus Vocals; Netherlands Symphony
Orchestra / Jan Willem de Vriend
Challenge Classics © .℗. CC72533 (63' • DDD/DSD)

Beethoven • Miki • Thiele

Beethoven Symphony No 9, 'Choral'

Miki Symphony for Two Worlds^b

Thiele Gesänge an die Sonne^c

^aEdda Moser *sop* ^bRosemarie Lang *mez* ^cPeter Schreier *ten* ^dTheo Adam *bass* ^eMatthias Eisenberg *org*

^bPro Musica Nipponia; Leipzig Gewandhaus Children's Choir; Leipzig Radio Choir; Leipzig Gewandhaus ^cChoir and Orchestra / Kurt Masur
Berlin Classics © © 0300439BC (131' • DDD)

Recorded live at the Gewandhaus, Leipzig, October 8, 1981

Beethoven's Ninth from Holland and from the new Gewandhaus's opening concert *Res severa gaudium* ('pleasure is a serious business'), the proscenium of the Gewandhaus stage sternly enjoins us; and, after the postmodern roisterings of Barenboim and Thielemann, it's a considerable relief to turn to interpreters who respond first of all to the text in front of them. You could, if you wanted, discern in the motoric drive of de Vriend's *Scherzo* the Welsh steam engine to which he refers in his decidedly personal take on the symphony's context in the booklet-notes, but what one actually hears is a symphony composed in 1824 and not 1884; composed by a man used to dashing off arrangements of popular tunes but now embarking on a series of string quartets that would sum up and extend a life's work. The adroit members of the Netherlands Symphony Orchestra adapt themselves accordingly: to horns that parp and bustle, closer to the earth than Gardiner, say, but without the blaring insensitivity of Emmanuel Krivine's band. The intimately textured, carefully staged, unflinchingly sung effect of the whole is close to the reading we

gramophone.co.uk

Gramophone.co.uk awards 2012

might have had if Sir Charles Mackerras had retained the Scottish Chamber Orchestra for his otherwise era-defining set of the symphonies and anyone for whom *Werkreue* still means something valuable and self-renewing should hear it. The difference between de Vriend and Masur is encapsulated by 'O Freunde, nicht diese Töne!'; what Theo Adam delivers with hall-filling pomposity, Geert Smits makes into an operatic scena, at first dramatically contemptuous, then persuasive and, finally, firmly exhortative.

By the side of de Vriend, Masur's live performance, though nourished by a culture of fidelity, seems sometimes fussy, sometimes clumsy and altogether less true. Masur has his personal touches, such as a huge timpani *crescendo* to set the seal on the first movement, a *diminuendo* on the timpani irruptions of the *Scherzo*'s B section and an insistence on using a children's chorus for the top line of the finale; these have palled on me after a while. The most exciting of Masur's four available versions of the Ninth, it has been released several times and is now coupled with the original commission for the opening of the new Gewandhaus on October 8, 1981, from local composer Siegfried Thiele. Does its *omnium gatherum* of styles stand the test of time better than the more obvious culture clash of Japanese and European instruments in Minoru Miki's *Symphony for Two Worlds*, and does either produce more than a politically attractive *pièce d'occasion*? I'm not convinced. But don't miss de Vriend.
Peter Quantrill

Beethoven is prima, nu Verhulst en Mendelssohn nog

door Ellen Kruijthof

Violist Wouter Vossen van het Storioni Trio vertelde vrijdagavond dat het trio met veel plezier met het Nederlands Symfonie Orkest en Jan Willem de Vriend had samengewerkt. Dat was te horen: het Tripelconcert van Beethoven voor viool, cello, piano en orkest was prachtig. De samenstellers van het concert hadden gekozen voor de kamermuziek-aanpak, waarbij het pianotrio steeds centraal bleef en het orkest voor de omlijsting zorgdroeg. Beethoven heeft het dualistische van de bezetting mooi verwerkt, waarbij de vaste bezetting van het pianotrio steeds een eenheid blijft binnen het grotere geheel van het soloconcert. Zoals gezegd was de uitvoering van het Storioni Trio en De Vriend geheel geënt op de kamermuziek: de solisten kregen de ruimte, ook om zacht te spelen en het orkest was steeds dienstbaar aan de kleine rubato's die de solisten maakten. De Vriend vertaalde de muzikale bedoelingen van de solisten perfect voor zijn orkestmusici. Het samenspel tussen orkest en solisten was heel goed en greep mooi in elkaar. Het Storioni Trio had genoten en reageerde af met het vierde

deel van het Dumky-trio van Dvorák als toegift. Daarin presenterden de muzikanten een lekker onstuimige Slavische dans en dat hadden ze misschien wel nodig na de beleefde, opgewekte Beethoven. Het orkest was het concert begonnen met de Ouverture Gijsbrecht van Aemstel van Johannes Verhulst. Muziek met een duidelijk negentiende-eeuws stempel, maar het verdiende een betere uitvoering. Gezien de ongelijkheden, de zweepingen en de sextolen die net niet pasten, rees het vermoeden dat hieraan (te) weinig repetitietijd was besteed. Het grote werk van na de pauze was de derde symfonie, de Schotse, van Mendelssohn. Bij vlagen was het mooi, maar nog niet geïnspireerd. De grote lijn moet er nog inkomen en dat zal ongetwijfeld gebeuren in de serie opnames van de Mendelssohn-symfonieën die in het programmaboekje werd aangekondigd. Evenals de hele Beethoven-cyclus had De Vriend gekozen voor een bezetting met gedeeltelijk historische instrumenten. De groepen die meedoen, met name het koper, de fluiten en de pauken, zijn ten opzichte van de overige instrumenten 'platter' van klank en minder sterk.

De verhoudingen binnen het orkest liggen anders, de gemengde instrumentbezetting blijft toch een beetje het effect hebben van een kleurenfoto waarvan sommige groepen niet meer kleur dan het ouderwetse sepia hebben gekregen. Het orkest zal dit programma nog in Rotterdam en Deventer spelen: niets aan de Beethoven veranderen, wel aan die andere twee!

CONCERT

Ned. Symf.Orkest

- Enschede, Muziekcentrum, vrijdagavond. Werken van Verhulst, Beethoven en Mendelssohn.
- Nederlands Symfonieorkest onder leiding van dirigent Jan Willem de Vriend.
- Solisten: Storioni Trio.

TcTubantia 04-06-2012

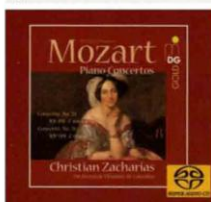
Muziek en warme woorden bij aankomst van Beethoven-tram 31-1-2012 TC Tubantia

DEN HAAG - Warme woorden van staatssecretaris Halbe Zijlstra voor het Nederlands Symfonieorkest (Orkest van het Oosten). De bewindsman troostte de gistermorgen op het Centraal Station van Den Haag de winterkou om het eerste exemplaar van de cd-box met alle Beethoven-symfonieën van het Nederlands Symfonieorkest in ontvangst te nemen. Zijlstra (midden) prees de ondernemingszin van het Enschedese gezelschap, dat er als een van de eerste muziekgezelschappen in Nederland in lijkt te slagen om ondanks forse bezuinigingen op eigen kracht het hoofd boven water te houden. De Beethoven-box werd hem gebracht met de speciale tram die het orkest de komende maanden in Den Haag laat rijden. Ook orkestdirecteur Harm Mannak (derde van rechts) en dirigent Jan Willem de Vriend (derde van links) waren in Den Haag present.
foto Marco de Swart/ANP

TcTubantia 31-01-2012

L. van Beethoven
Complete Symphonies
The Netherlands Symphony Orchestra / Jan Willem de Vriend
Opname Muziekcentrum Enschede
DSD 2.0 en 5.0, PCM 2.0

Ten onzent aangeduid als Orkest van het Oosten, maar beslist als orkest op het internationale niveau haar 'partij' meeblandend en derhalve terecht gebruik makend van een meer aansprekende naam The Netherlands Symphony Orchestra. Onder De Vriend maakt het orkest furore, en vervolgt het de weg die door Van Zweden jaren geleden is ingeslagen. Deze box met de complete symfonieën van de 'andere' grootmeester getuigt daarvan. Lezers van deze rubriek weten dat ik ook een groot fan ben van Beethoven – ik lust er wel pap van. Ook voor deze geboren Bonner geldt een 'status aparte'; niet te vergelijken, niet te evenaren en boven alles verheven. In de interpretatie komt het 'revolutionaire' karakter van zijn muziek fantastisch tot uitdrukking en ik durf te stellen dat producer Bert van der Wolf daar ook een stevige vinger mee in de pap (niet diezelfde, zie boven) heeft gehad... Sublieme uitvoering, interpretatie én opname. Een 'must have'!

Muzikanten van het Nederlands Symfonieorkest spelen op het Centraal Station in Den Haag. Ze zijn in afwachting van de aankomst van een speciale promotietrein ter gelegenheid van de lancering van de cd-box Nederlands Symfonieorkest Beethoven.

FOTO MARCO DE SWART, ANP

HVT - HIFI Test 30-9-2012

Nederlands Symfonieorkest

Muzikaal onthaal op Den Haag CS

Trouw 31-01-2012

45 JAAR OUD BROODJE

TcTubantia 06-09-2012

Maandag wordt met enige luister het nieuwe seizoen van Broodje Cultuur ingeluid. Terecht, want het maandagse cultuurprogramma van de Universiteit Twente bestaat al 45 jaar. Rond het negende lustrum hebben drie kleine evenementen plaats. Eerst brengen, op de gebruikelijke lunchtijd van 12.35 uur, Pieter Jouke en Ronald Sniijders de UT en omstreken in staat van verwondering en verwarring met De Staat van Verwarring. Om 16.30 uur wordt de tentoonstelling .O van Sara van der Linden geopend. Landschapsfoto's gemanipuleerd door het fotopapier te vouwen. Om 20.15 uur speelt het Kamerorkest van het Nederlands Symfonie Orkest, de winnaar van de Broodje Cultuur Publiekprijs 2012. Overigens heette het Kamerorkest van het NedSym toen nog Aurora. De bezoekers mogen steeds aangeven wie zij in het seizoen het beste vonden. Dat heeft illustere winnaars opgeleverd. Vanwege het lustrum treden dit najaar nog vier oud-winnaars nog eens op. Maarten van Roozendaal (24-09), Mondo Leone (29-10), Gerrit de Boer (26/11) en Oeloeck (03-12).

► Zie ook de rubriek Uitsgesproken op pagina 10 voor een interview met Ronald Sniijders

Beethoven compleet maakt het allemaal spannender

Beethoven wordt nog altijd graag gespeeld en beluisterd. Toch is niet alle muziek van hem bekend.

Avontuur ligt dus op de loer. Bijvoorbeeld in een album met tien symfonieën. Tien? Jazeker, Beethoven begon aan nummer tien toen hij de *Negende* met het slotkoor *Ode an die Freude* schreef.

In 1988 reconstrueerde Barry Cooper het eerste deel van die *Tiende* met driehonderd maten aan bewaarde schetsen. Op basis van de puzzelstukjes kwam Cooper uiteindelijk op een muziekstuk van vijfhonderd maten uit. Het klinkend resultaat horen we in het opnieuw uitgegeven album van de complete Beethovensymfonieën door het London Symphony Orchestra onder Wyn Morris. Heel apart, dit tweelingzusje van *Alle Menschen werden Brüder*. En met vuur over het voetlicht gebracht!

Jan Willem de Vriend presenteert de negen overgeleverde Beethovensymfonieën inclusief alle herhalingen. Hij laat zijn Orkest van het Oosten (hier The Netherlands Symphony Orchestra) de muziek als het ware helemaal opnieuw ontdekken. De Vriends intuïtie leidt tot spannende accenten, opzwepende tempi; een afgestofte, energieke Beethoven. Jammer dat de vierde cd alleen de *Tweede symfonie* bevat. Nu duurt het schijfje net iets meer dan een half uur. Had er dan twee mooie ouvertures achteraan geplakt!

In zijn variatierieksen gunt Beethoven ons een meer direct kijkje in zijn compositiemethoden. Een schijnbaar eenvoudig deuntje als *Une fièvre brûlante* van Grétry – bij veel koren bekend in de romantische liedversie *Le rossignol* – verandert, op een te volgen wijze, in een magistraal palet van kleuren en stemmingen. De mogelijkheden van het toetsenbord worden

Jan Willem de Vriend.

daarbij tot het uiterste beproefd. Het Nederlandse klavierfenomeen Ronald Brautigam stort zich in het elfde deel van zijn complete pianowerken op zeven van die variaties. De opname van de fortepiano (ouderwetse piano) is heerlijk direct en trekt je als luisteraar helemaal in het meesterlijke spel. Het inmiddels 25 jaar bestaande Trio Wanderer onderstreept zijn feestje met alle pianotrio's. Voor violist Jean-Marc Phillips-Varjabédian, cellist Raphaël Pidoux en pianist Vincent Coq maakt het niet uit of ze de jeugdige overmoed van opus 1 of de grandeur van het *Aartshertogtrio* voor zich hebben. Dit is Beethovenspel van wereldniveau. Verslavend mooi.

Besproken opnamen: *Beethoven, 10 Symphonies* (Musical Concepts, 5 cd); *Beethoven, Complete Symphonies* (Challenge Classics, 6 sacd); *Beethoven, Complete Works for Solo Piano Vol. 11* (BIS, sacd); *Beethoven, Complete Piano Trios* (Harmonia Mundi, 4 cd).

De Gelderlander 14-04-2012

Orgelende Oostenrijkse klankbergen in De Spiegel

door Maarten Mestrom

Bravo, riep een enthousiaste bezoeker luid, nadat de laatste tonen van Bartóks Derde Pianoconcert waren uitgestorven. Hij vertolkte daarmee het gevoel dat de meeste luisteraars deelden op deze donderdagavond in De Spiegel te Zwolle. Het - we zullen maar zeggen - 'Nederlands Symfonie Orkest-uit-het-oosten' heeft een gouden greep gedaan met het contracteren van de jonge Russische pianist Denis Kozhukhin in combinatie met de Duitse dirigent Claus Peter Flor. Bartóks Derde Pianoconcert in de handen van dit tweetal was een openbaring.

Ten eerste door het stuk. Bartók, in 1939 gevlucht uit zijn verscheurde vaderland, was doodongelukkig aan het einde van zijn leven maar dat weerhield hem er niet van om een van de mooiste twintigste-eeuwse pianoconcert te schrijven. Een concert dat zowel Bartóks Hongaarse hoekigheid heeft als een bijzondere Raveliaanse transcendentie.

Je hebt een absolute toppianist als de jonge Rus Denis Kozhukhin (1986) nodig om zo'n stuk echt tot leven te wekken. Kozhukhin, die in 2010 het Koningin Elisabeth Concours won, is zo'n pianist. Zeer doelgericht en krachtig, zon-

KLASSIEKE MUZIEK

Orkest v/h Oosten

● Gezien: De Spiegel Zwolle, 20 april.

● Nog te zien: Deventer, 13 mei.

★★★★☆

der forceren hield hij perfect de lijn in het betoog vast en communiceerde adequaat met dirigent en orkest. Kozhukhin werd terecht teruggedroepen voor een toegif en sloot af met de ontroerende en breekbare transcriptie door Siloti van Bachs prelude in b mineur. Maar dat het orkest ook een bijzonder goede greep heeft gedaan met gastdirigent Claus Peter Flor, bleek vooral na de pauze. Weer een bekende en bijzonder stuk. Bruckner past eigenlijk niet in zijn tijd. Zijn muziek is niet emotioneel maar objectief. Op de juiste manier gespeeld lijken de repeterende orgelende Oostenrijkse klankbergen (en donderende lawines) uit de vierde symfonie eeuwige kosmische verhoudingen te raken. Majestueus en monumentaal was het geluidslandschap, dat de inspirerende Claus Peter Flor uit het op de top van zijn kunnen spelende orkest haalde - met complimenten aan de hoornsectie en koperblazers!

De Stentor Zwolse Courant
12-05-2012

Westfälische Nachrichten 09-07-2012

Sommernachtstraum mit herrlichem Wetter

Schon der Eröffnungsabend brachte mit dem Nederlands Symfonieorkest musikalische Genüsse

Von unserer
Mitarbeiterin
Heike Eickhoff

MÜNSTER. Allein die eindrucksvolle Kulisse war schon ein Erlebnis: Mehr als 6000 Musikfreunde hatten sich am Freitag zur Eröffnung der AaSeerenaden eingefunden. Ein Sommernachtstraum aus Musik, Wasser und warmem Wetter, umsonst und draußen, wie man es nur selten auf so angenehme Art erleben kann.

Das Nederlands Symfonieorkest war mit Beethovens Tripelkonzert (mit dem Storiioni Trio aus Amsterdam als Solisten) und Dvoráks neunter Sinfonie („Aus der

Das Nederlands Symfonieorkest

Foto: Wilfried Gerharz

neuen Welt*) am Aasee zu Gast. Spielfreudig eröffneten hier die niederländischen Musiker im zügigen Tempo, von Dirigent Jan Willem de Vriend mit viel Körperinsatz und großen Gesten ge-

führt. Ein zartes Englischhorn sang im zweiten Satz das lange Solo vor mittlerweile nachtschwarzem Himmel, tänzerisch ging es weiter. Die Fanfare zu Beginn des vierten Satzes machte

den Blechbläsern - und dem Publikum - hörbar viel Freude. Überhaupt, dieses Orchester fühlt sich in der „Neuen Welt“ sehr wohl und malt mit üppig bunter Palette eine schöne Kantilene nach der anderen. Das Publikum applaudierte spontan nach jedem Satz. Ein lockerer Sommergenuss, von einem ebenso locker angegangenen Tripelkonzert begonnen. Hier kamen historische und moderne Instrumente zusammen zum Einsatz, und die Herren des Storiioni-Trios lieferten noch einen Satz aus Dvoráks „Dumky“-Trio als Zugabe.

In der Pause wünschte sich Prof. Ulrich Rade-

macher, Leiter der Westfälischen Schule für Musik, jedes Kind mit Musik in Kontakt bringen zu können. „Das Ensemblespiel ist der Breitensport, der Leistungssport findet bei uns erfolgreich in Zusammenarbeit mit der Musikhochschule statt.“ Da die AaSeerenaden keinen Eintritt kosten, bat er stattdessen um Spenden für den Förderverein der Westfälischen Musikhochschule für Musik, um jedem interessierten Kind eine gute musikalische Ausbildung zu ermöglichen. Was wäre, fragte man ihn, wenn es keine Musik gäbe? „Ohne Musik würde ich an emotionaler Verstopfung leiden“, schmunzelte er.

Noordelijke natuurtaferelen

De Stentor
20-10-2012

door Margaretha Coornstra

Een amper halfvolle zaal, en dat voor een rijkelijk gevuld programma; niet alleen qua tijdsduur, maar vooral qua stijl en impact. Van Mozarts behaaglijke Pianoconcert nr. 16 via de etherische vogelzang bij Rautavaara naar de grimmige sneeuwstormen in Sibelius' Tweede Symfonie - ga daar maar even voor zitten.

De jonge Poolse Aleksandra Swigut verrast iedereen met haar vederlicht en diep doordacht pianospel. Meewiegend met de muziek doet ze, binnen de sierlijke gebogen frasen, elke noot eerbiedig recht. Soms lijken Antony Hermus en het NSo zelfs niet helemaal voorbereid op zoveel fijnzinnige retoriek, en dan versmelten orkest- en solopartij niet optimaal. Al even wonderschoon speelt Swigut nog een spontane toegift: Janáček. Daarmee slaat ze een stilistisch bruggetje tussen de Weense salon van Mozart en de ongerepte Finse natuur van Rautavaara. De Cantus Arcticus (Poolzang) 'voor vogels en orkest' wordt vandaag opgeluisterd met beeldende kunst. Via de overheadprojector zien we hoe kinetic painter' Norman Perryman, synchroon met de muziek, sterk verdunde verf over zwart/witte basislandschappen laat

KLASSIEKE MUZIEK

Ned. Symfonieorkest

- Nederlands Symfonieorkest o.l.v. Antony Hermus. M.m.v. Aleksandra Swigut en Norman Perryman.
- Gezien: De Spiegel Zwolle, 18/10. ★★★★★

vloeien en met water spettert om de vogelgeluiden kracht bij te zetten. Het is knap getimed, gewaagd, gekund. En toch doet het afbreuk aan de beelden die voor je eigen geestesoog verschijnen bij dit subliem georkestreerde werk, waarin Rautavaara in 1972 live opgenomen zang van Arctische vogels verwerkte. Eigenlijk leiden de immens uitvergroete verfsoepjes de aandacht van de compositie af, al schijnen enkele bezoekers ze wel degelijk te waarderen als leuke aanvulling.

Nee, dan de vertolking van Sibelius 2: puur geschonken en ijskoud opgediend als Finse wodka. Weldadige sonoriteit vult de ruimte: zachtglanzende strijkersklanken in unisono, triomfantelijk schallend koper, vervaarlijk paukengeroffel, fraai wegstervend pizzicato bij contrabassen en strijkers, gevolgd door droefgeestige fagotklanken... Ziedaar Finlandia in het kwadraat. Klasse.

Op de fiets in de concertzaal

Door STEFFI WEBER
Spinnen tijdens een klassiek concert? In de Stadsgehoorzaal in Leiden kan het zondag voor de eerste keer ter wereld. Normaal wordt deze populaire indoor fietstraining in fitnesscentra op pompende beats beoefend. Maar zondag zullen ruim honderd sporters tijdens *Cycling in Concert* gaan trappen op het ritme van Simeon ten Holts *Canto Ostinato*.

De stoelen in de 19de-eeuwse klassieke zaal maken plaats voor honderd spinningfietsen en twee Steinway concertvleugels. Daarop spelen Sandra en Jeroen van Veen de vijfenzeventig minuten durende versie van Ten Holts compositie. Fietsinstructeur Ronald Hennekes leidt de les vanaf een fiets op het podium.

Frans Funnekotter, zakelijk directeur van Stadspodia Leiden, is er trots op. „Hiermee halen we het sportschoolpubliek naar de concertzaal en kunnen we klassieke muziek van het stoffige imago afhelpen.”

Het idee ontstond zo'n zes jaar geleden, toen Hennekes voor het eerst klassieke muziek opzette tijdens een spinningles. „Het was in de kersttijd en ik dacht, waarom niet?” Het resultaat beviel goed. Hennekes begon te dromen over een spinningles in een concertzaal, het liefst tijdens een optreden van een symfonieorkest.

Volgend jaar willen Hennekes en Funnekotter het groter aanpakken. Dan willen ze in zee gaan met het Nederlands Symfonieorkest. De interesse is wederzijds, zegt Funnekotter, die hoopt met deze eerste editie sponsoren voor het idee te winnen. *Cycling in Concert* moet bewijzen dat sport en klassieke muziek een geslaagde combinatie zijn. Zondagavond wordt hetzelfde programma zonder fietsers uitgevoerd. Tijdens dit 'ligconcert' nemen mensen zelf matrasjes mee.

NRC Handelsblad 19-12-2012

Orkest-app: 'Kippenvel' chatten bij mooie solo van de althoboïste

door Ellen Kruithof

Er komt een moment dat je te oud wordt om nieuwerwetsse dingen te waarderen. Even dacht ik dat me vrijdagavond iets dergelijks overkwam bij het uitproberen van de nieuwe iPad-app van het Nederlands Symfonieorkest. Iemand chatte dat hij de iPad op schoot steeds vergat wanneer de muziek spannend werd en - inderdaad, geruststelling - dat ervoer ik precies zo. De iPad werd daarmee een soort uitgebreid programmaboekje dat je nog eens doorbladert bij een changement. Tijdens het luisteren konden we beelden van twee camera's zien, achtergrondinformatie over het programma opvragen en chatten. Het

meest gebruikte men de livestream die op dirigent Jan Willem de Vriend gericht stond. We keken hem live in de rug en via de iPad bijna gelijktijdig in het gezicht. Dit was vooral interessant bij symfonie 9 *Uit de Nieuwe Wereld* van Dvorák, die qua stemming wisselt van melancholisch naar vrolijk en van smartelijk naar berustend. De werken voor de pauze hadden ook te maken met het verleggen van de horizon, elk op een andere manier. In *Les Indes galantes* schildert Rameau taferelen van exotische volken, daarbij gebruik makend van - voor die tijd - exotische instrumenten zoals de tamboerijn. De stukken van Schubert waren herkenbaar: hij was bezig met con-

trapunt en er kwamen daardoor veel fugatische inzetten in voor. Berio zette hier zachte fladder- en onderwatergeluiden tegenover. De handtekening van Berio zit in de lesta. Deze kaleidoscoop van stijlen leverde een prachtig en spannend muziekstuk op. Volgend jaar wil men de iPad-app als regulier onderdeel aanbieden. De feedback van de app-testers zal meegenomen worden. Het zal wellicht normaal worden 'kippenvel' te chatten tijdens een mooie solo zoals die door de althoboïste. Ik was het er absoluut mee eens, maar voelde niet de behoefte dat meteen met de wereld te delen.

TcTubantia 25-06-2012

Zwerftocht naar het einde van de wereld

Trouw
14-12-2012

Saturday Night Fever

Swingen op een natte

Jeugdtheater

Wildeman

Theater Sonnevancck

★★★★★

Mozart staat bekend als een onstuimig componist en zijn muziek lijkt dan ook gemaakt voor de voorstelling 'Wildeman'. Een jongen die in de ogen van zijn ouders veel te energiek is, raast over het toneel, klimt in de gordijnen en bespringt de musici.

Met het grote aantal kinderen dat het etiket ADHD krijgt opgeplakt, is het thema van de voorstelling actueel. Regisseur Flora Verbrugge vertaalde het naar een tijdloos sprookje, met een koning en koningin die zich verscheurd voelen tussen de liefde voor hun zoon en de strakke omgangsvormen aan het hof. Ze verstoppen hem en de jongen zwerft moederziel alleen naar het einde van de wereld.

Theater Sonnevancck werkt in deze productie samen met de Nationale Reisopera en het Nederlands Symfonieorkest. Drie gezelschappen samenbrengen in één kleinschalige muziektheatervoorstelling is een riskant avontuur, maar het pakt goed uit. Het eenvoudige decor en de encenering dicht op het publiek geven de voorstelling trekken van een kameropera. De drie musici, op harp, cello en klarinet spelen een collage van fragmenten uit Mozarts

gehele oeuvre.

Ook zangers Annelies Lamm en Grzegorz Stachowiak raken de juiste snaar en lijken de kinderen persoonlijk toe te zingen. Danser Cherif Zaouali, met zijn woeste haardos in een staart en de motoriek van een aap, is de grote dissonant. Zijn woeste bewegingstaal staat in schrill contrast tot de statige omgangsvormen aan het koninklijk huis. Hij is net zo onhoudbaar als Tarzan maar in de bruisende muziek kan hij zich helemaal uitleven.

Sophie Kassies schreef een vlotte tekst met een aansprekende moraal. Al komt de jongen op zijn zwerftocht de ene na de andere geestige gespeelde hulpverlener tegen, hij blijft gewoon wie hij is. Een dame vol pedagogische idealen jaagt hij de stuipen op het lijf. Een circusartiest die hem probeert uit te buiten gooit hij met een behendige judogreep over zijn schouder. Er is niets mis met hem. Hij strijkt iedereen tegen de haren in, maar dat moet toch ook gebeuren?

De voorstelling straalt een prettige rust uit en weet het publiek emotioneel te raken. Als de kroonprins terugkeert, sluiten de koning en koningin hem in de armen. Ze leggen zich erbij neer dat hij op zijn tijd druk, energiek en onhoudbaar is. Geen pillen voor Wildeman.

Info: www.sonnevancck.nl
Anita Twaalfhoven

ENSCHEDÉ - Een grote discobal op het podium, zilverpapierkanonnen en discodansers tussen het publiek: de Oude Markt in Enschede veranderde zaterdagavond tijdelijk in een openluchtdiscotheek. Het Nederlands Symfonieorkest, het combo van Cor Bakker en vocalisten van de popacademie van het ArtEZ Conservatorium gaven een voorproefje van de musical Nightfever die vanaf woensdag tien dagen in het Wilmincktheater te zien is.

Dat het halverwege begon te regenen, kon het grootste deel van het publiek niet deren. Met de paraplus op werd geluisterd naar klassiekers als *Stayin' Alive*, *How deep is your love*, *Disco Inferno* en, uiteraard, de titelsong *Nightfever*.

TcTubantia 18-06-2012

Muziek, maar dan met een verhaal voor kinderen

door Ellen Kruijthof

Eriks wonderbaarlijke reis is een van de bekendste composities geworden van Willem Frederik Bon. Het werk voor symfonieorkest en verteller volgt de gebeurtenissen in *Erik en het Klein Insectenboek*, van Bomans, de inspiratiebron, vrij nauwkeurig. Het idioom is niet anders dan in zijn andere stukken en daarmee tamelijk ingewikkeld, maar door de koppeling met Erik en de insecten is de herkenbaarheid groot. Voorafgaand aan 'Erik' was er de *Instrumententuin*, waar kinderen verschillende orkestinstrumenten mochten uitproberen. De gemiddelde leeftijd was laag, ongeveer 7 jaar. De meeste kinderen hadden wel lol in de 'Tuin' en er werd uitgebreid geblazen en gestreken. De (groot)ouders waren druk met filmpjes maken. Maar er was ook de grootvader die zijn kleinkind wilde overhalen de fagot uit te proberen door zelf het goede voorbeeld te geven. Het vasthouden was voor het kleinkind echter een stuk eenvoudiger: het instrument kon gewoon op de grond blijven

staan.

De koppeling van instrumenten aan Erik of aan insecten was omgezet in een speurtocht. Tijdens de *Instrumententuin* waren er insectenkuffels te vinden bij de diverse instrumenten. Maar wat te doen met een veronderstelde rups of het prominent in de hal opgestelde lieveheersbeestje? Die stonden niet op de lijst. Bij het begin van de voorstelling werden alle personages van het verhaal voorgesteld met hun muziekje, dat scheelde daarna zoekwerk.

De muziek is complex, maar het NedSym speelde accuraat en verzorgd onder dirigent Jean-Pierre Gabriel. Het was mooi om te zien dat de instrumentalisten 'hun' insect het mooist wilden laten horen. De vertelling en de animatie waren mooi aanvullend op elkaar en de hele voorstelling liep als een trein. Verteller Bram van Oers had voor elk insect een ander stemgeluid en dat maakte de vertelling extra leuk. Hij moedigde de kinderen aan tot interactie en deed dat heel positief. Op de eerste vraag, welk instrument iets zou kunnen zijn, kwam de reactie: „Mijn vader heet ook Erik”. Van Oers reageer-

de handig met: „Oh, dan is het ook een beetje zijn verhaal”, om vervolgens terug te gaan naar het oorspronkelijke onderwerp. In de serie *Muziek met een verhaal*, voor kinderen van 6 jaar en ouder, volgen nog twee concerten, in maart en mei van volgend jaar.

CONCERT

Symfonieorkest

- Enschede, Muziekcentrum, zondagochtend. *Instrumententuin* en *Eriks wonderbaarlijke reis*
- Nederlands Symfonieorkest, m.m.v. Bram van Oers, verteller.

TcTubantia 15-10-2012

Tien dansers, een symfonieorkest op het podium en klassieke koorzangers in de zaal. De multidisciplinaire voorstelling *Air Ways* is beslist anders dan anders.

SOMS LIEF, DAN HEEL RAUW

DOOR ALICE PLEKKENPOL

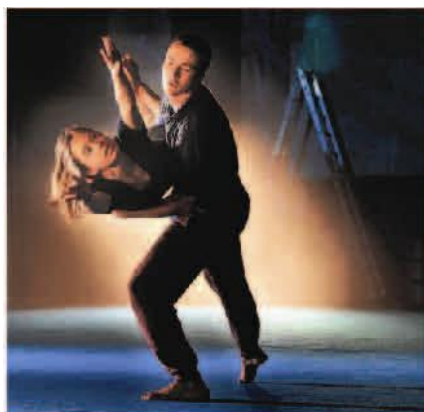
Jullie mogen nú dansen!" roept choreograaf Guy Weizman tegen het orkest. Dat is even schrikken. De musici zijn niet gewend zomaar hun stoel te verlaten. Een dappere violist staat als eerste op en begint schuchter te bewegen, waarna enkele collega's ook opstaan en hun heupen losdraaien op de Latijns-Amerikaanse klanken. De dirigent heeft het beter voor elkaar, hij schuifelt intiem met een van de danseressen. Maar Guido Johannes Rumstadt is dan ook door de wol geverfd: hij leidde al twaalf keer eerder het orkest in de voorstelling *Air Ways*. *Air Ways* heeft niets te maken met vliegtuigen of luchtverfrisers. Waar gaat de voorstelling dan wel over? Zelfs Weizman denkt even na. „Over het verlangen naar het hogere, de zoektocht naar waarheid en de spanning tussen wetenschap en religie." Dat klinkt behoorlijk zweverig, maar volgens Weizman valt het mee. „Het wordt wel een intense voorstelling, we maken het publiek deelgenoot." Eerder deze week is in het Rabotheater, voorafgaand aan de première van morgenavond, flink gerepeteerd. Dat een zo

trouwens heel bijzonder. Dankzij een provinciale subsidie (stichting 4 Oost stelde 100.000 euro beschikbaar) mochten de vier grote Overijsselse theaters samen een nieuw project op de planken brengen. *Air Ways* reist in een week tijd naar drie steden. Het Wilminktheater wordt overgeslagen, want dat ligt te dicht bij Hengelo. Volgend jaar, bij een ander subsidieproject, is Enschede aan de beurt. Helemaal nieuw is *Air Ways* dus niet, het dansspektakel werd in 2010 opgevoerd in een hangar in het Duitse Oldenburg. Daarna verdween de voorstelling in de mottenballen. Voor de uitvoeringen in Oost-Nederland is *Air Ways* flink opgepoetst. Er waren sowieso aanpassingen nodig om de dansshow geschikt te maken voor het theater, zegt choreograaf Guy Weizman. En volgens hem is *Air Ways* er alleen maar beter op geworden. De ruimte is aangepast, in Hengelo wordt het achtereinde ook benut zodat een diep podium ontstaat. Daar zitten circa dertig musici van het Nederlands Symfonieorkest, vooral strijkers, dinsdagavond om zeven uur in de startblokken. Ze stemmen hun instrumenten terwijl de dansers, gekleed in trainingsbroe-

ken en shirts, hun spieren opprekken en zich warm huppelen. De leden van koor Consensus Vocalis beklimmen de stiele trap naar het balkon boven het orkest. Dat er twee Oost-Nederlandse gezelschappen zijn toegevoegd aan het Duits/Groningse dansgezelschap noemt Rabotheaterdirecteur Raoul Boer een prettige bijkomstigheid, al was het zeker geen voorwaarde voor het verkrijgen van de subsidie. *Air Ways* is een multidisciplinaire voorstelling, waarbij dans, muziek en zang nauw met elkaar verbonden zijn, en soms letterlijk in elkaar overgaan. Een dansende dirigent, wandelende koorzangers: geen alledaagse kost voor de artiesten. Hoewel dansers, musici en zangers al maanden afzonderlijk repeteren, zijn gezamenlijke oefensessies een absolute voorwaarde om er een vloeiend geheel van te maken. Dat lijkt deze eerste grote repetitie al behoorlijk te lukken, al houden nagenoeg alle zangers nog wel bladmuziek in de hand. Dat moet straks anders, weet sopraan Ivette van Laar. „We zingen nu ruim een week zonder bladmuziek. Dat gaat mij wel goed af, ik hoef toch al niet steeds met de neus in de noten te zitten. Maar er zijn koorleden die daar inderdaad

TcTubantia 15-11-2012

wat meer moeite mee hebben. Verder bewegen we op onze eigen oefenavonden al enige tijd door elkaar. Onze dirigent Klaas Stok laat ons gewoon kriskras over de vloer lopen. Zo vermengen ook de stemgroepen zich. Dat vergt extra concentratie tijdens het zingen. Heel leuk, vind ik, want het is allemaal nieuw voor ons. We verheugen ons enorm op de uitvoeringen in de komende week. Het is sowieso altijd al fijn op het podium te staan." Nou, op een podium, een hoog balkon is het eigenlijk. „Graag een beetje spreiden over de ruimte," roept Weizman hen toe. De zangers stappen gedwee wat verder uit elkaar om het balkon te vullen. De dirigent wil nog snel even weten of het tempo goed is voor de dansers. Ja prima, antwoordt Weizman. Alleen over de belichting is hij nog niet tevreden, daar wordt nog flink mee geëxperimenteerd. Orkest

en koor zijn in *Air Ways* niet continu in touw, een enkele keer klinkt (pop)muziek vanaf een band. Automatisch draaien dan alle hoofden richting podium, om de bewegingen van de dansers te volgen. Het enige geluid dat op dat moment klinkt, is het getrappel van twintig blote voeten. Weizman is blij dat een deel van de artiesten de voorstelling al kent, vooral omdat het een complexe uitvoering is. Zo wordt er op het gebied van choreografie ook iets van het orkest verwacht. „Waarom musici in de orkestbak verstopten? Dat is toch jammer. Het kan heel spannend zijn naar musici te kijken, naar de interactie met de dirigent. En een orkest dat even stilzit, is ook interessant." Stilstaan is er tijdens de repetitie niet bij. Plots klinkt een harde donderslag. Voor de dirigent het teken het stokje weer op te nemen. Tijd voor Weather, dat

nogal monotoon klinkt maar het uiterste van de strijkers vergt. Voor de toeschouwers juist een mooi moment om weer meer op de dansers te letten. Ze rennen in paren over het toneel om elkaar aan te trekken, af te stoten of te troosten. Je kunt het bijna als nadeel beschouwen: zestig mensen tegelijk op het podium. Ook van de toeschouwers wordt enige inzet verwacht. We vergeten dat verhaal achter de voorstelling maar snel. Gewoon kijken, luisieren, verbazen en genieten. **Air Ways**
VR/ZA: Hengelo, Rabotheater, 20.00 uur.
DI/WO: Deventer Schouwburg, 20.00 uur.
VR/ZA: Zwolle, De Spiegel, 20.15 uur.